

การขจัดกิจกรรมค่ายพักแรม สำหรับเด็กพิเศษ

การขจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ
สำนักงานพัฒนาการกีฬานันทนาการ

การขจัดพิษประชมน่ายพักแถมสำหรับเต็กพิเศษ

สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ
สำนักงานพัฒนาการศึกษานันทนาการ

คำนำ

หนังสือการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ ที่เป็นสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานสำหรับเด็กพิเศษ ในหนังสือจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการกล่าวถึงค่ายพักแรมโดยทั่วไป ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องของเด็กพิเศษ ส่วนที่ 3 คือเรื่องของการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ ซึ่งในส่วนที่ 3 มูลนิธิสถาบันแสงสว่างได้นำประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมค่ายสำหรับเด็กพิเศษมาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำค่ายสำหรับเด็กพิเศษ

การจัดทำหนังสือการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ ได้รับความร่วมมือจาก คณะผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดค่าย คณะกรรมการจากสำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ และเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการจัดค่ายสำหรับเด็กพิเศษ จึงใคร่ขอขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เด็กพิเศษอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(นายสมบัติ ครูพันธ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

ส่วนที่ 1

1

นันทนาการกับค่ายพักแรม

1

ความหมายของค่ายพักแรม

1

ความเป็นมาและปรัชญาของค่ายพักแรม

4

วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม

6

สิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรม (Contributions of Camping)

7

ประเภทของค่ายพักแรม

14

หลักการจัดกิจกรรมในค่ายพักแรม

18

ลักษณะพิเศษของค่ายพักแรม

21

ส่วนที่ 2

29

ความหมายของเด็กพิเศษ

29

ประเภทของเด็กพิเศษ

30

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ

34

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

34

กิจกรรมนันทนาการสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษ

35

ส่วนที่ 3

39

ความเป็นมาและประโยชน์ของค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

39

ประเภทค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

41

แนวทางการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

42

การจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

45

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

48

บทสรุป

66

บรรณานุกรม

71

ภาคผนวก

73

คณะผู้จัดทำ

83

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประเภทของเด็กพิเศษและลักษณะความบกพร่อง	30
ตารางที่ 2 อาหารของเด็กปกติและเด็กพิเศษ	57

ส่วนที่ 1

นันทนาการกับค่ายพักแรม

ปัจจุบันนันทนาการมีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยกันอย่างกว้างขวางในนานาอารยประเทศ เพื่อนำคุณค่าและประโยชน์จากนันทนาการไปพัฒนาคุณภาพชีวิตพลเมืองของตนเอง การนันทนาการในทางวิชาการจึงเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่ว่าด้วยพฤติกรรมมนุษย์ในช่วงเวลาว่าง หรือช่วงที่ไม่เป็นลักษณะภารกิจของการทำงาน การแสดงออกจากการกระทำในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลาว่างนั้น อาจเป็นดาบสองคมได้ คือ มีผลในทางดีหรืออาจเสียหายได้ สำหรับการนันทนาการจะเป็นส่วนนำพาสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ไม่ใช่การทำลายหรือสร้างปัญหาแก่บุคคล เป็นการชักนำบุคคลให้ใช้พฤติกรรมเวลาว่าง โดยเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเลือกสรรแล้ว

ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่ง ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ตามที่ถูกจัดค่ายมุ่งหวังได้อย่างดี ในประเทศไทยการจัดกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมมีแพร่หลายและกว้างขวาง มีประวัติยาวนานที่สามารถบอกเล่าได้หลายลักษณะ ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษา สังคม ความเป็นอยู่ในชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งการจัดค่ายพักแรมไม่ใช่จัดขึ้นเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนเท่านั้น แต่สามารถจัดให้กับบุคคลวัยอื่น ๆ ทั้งผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ หรือสำหรับคนพิการ บุคคลพิเศษในลักษณะต่าง ๆ ก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากค่ายพักแรม

ความหมายของค่ายพักแรม

ค่ายพักแรม (Camping) ตามคำจำกัดความของสมาคมค่ายพักแรมแห่งสหรัฐอเมริกา (เกื้อ แก้วเกต, 2524 อ้างอิงจาก American Camping Association. n.d.) กล่าวว่า “ค่ายพักแรมเป็นประสบการณ์ทางการศึกษาด้านสร้างสรรค์ที่เกิดจากการมีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มกลางแจ้ง ใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจของคน โดยความช่วยเหลือแนะนำจากผู้นำที่ได้รับการฝึกฝนมาเพื่อการนี้”

ราชบัณฑิตยสถาน (2526) ได้ให้ความหมายค่ายพักแรมไว้ว่า เป็นการพักแรมชั่วคราวของคนเป็นจำนวนมาก อาจจัดขึ้นหรือใช้ฝึกอบรมบุคคลให้รู้จักการดำรงชีวิตเป็นหมู่คณะ โดยให้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้รู้จักช่วยตัวเอง ช่วยหมู่คณะ รู้จักระเบียบวินัย รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่สังคม

คณะกรรมการค่ายพักแรมของที่ประชุมสภาสังคมสงเคราะห์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงใน วีระ วิเศษสมิต, 2546) กล่าวว่า

“...การอยู่ค่ายพักแรมที่จัดระเบียบ หมายถึง การจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์ และในทางการศึกษาของการใช้ชีวิตร่วมกันของชาวค่ายเป็นกลุ่มเป็นคณะนอกเมือง ซึ่งเป็นการนำเอาทรัพยากรทางธรรมชาติมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาร่างกาย จิตใจ และสังคมของชาวค่าย ซึ่งประสบการณ์เช่นนี้ย่อมได้รับการเรียนรู้จากการแนะนำของผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้วโดยเฉพาะประสบการณ์เท่านั้น...”

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2513) กล่าวว่า “ค่ายพักแรมที่ดีต้องมีการจัดการอย่างเป็นระเบียบ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ถือว่าเป็นกระบวนการทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วม (ชาวค่าย) ได้รับประสบการณ์ที่ดีในการทำงานร่วมกัน ได้พักผ่อนหย่อนใจ เป็นการนันทนาการ และได้ดำเนินชีวิตทางสังคมเป็นหมู่คณะในสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมนอกสถานที่”

เกื้อ เกตุแก้ว (2531) ให้ความหมายไว้ว่า การอยู่ค่ายพักแรมที่มีการจัดอย่างมีระเบียบ หมายถึง แหล่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ทางการศึกษา ในบรรยากาศของการใช้ชีวิตร่วมกันกลางแจ้ง โดยอาศัยทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวนั้นเป็นเครื่องช่วยพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจ ทั้งนี้ภายใต้การแนะนำ ช่วยเหลือจากผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2532) สรุปแนวคิด และความหมายของค่ายพักแรมไว้ว่า ค่ายพักแรมที่มีการจัดระเบียบเต็มรูปแบบนั้นมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และในทางการศึกษา
2. การใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่คณะไม่ใช่คนเดียวหรือรายบุคคล
3. การใช้ชีวิตร่วมกันนอกสถานที่หรือนอกเมือง
4. การศึกษาและนำเอาทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่น ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย
5. การดำเนินการจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลช่วยเหลือของผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมมา โดยเฉพาะ

วิพงษ์ชัย ร้องชนแก้ว (2551) ได้สรุปความหมายของค่ายพักแรมไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่นำคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะภายนอกสถานที่ และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ที่อยู่รอบตัวมาเป็นประสบการณ์ในการพัฒนาและเรียนรู้ โดยอยู่ภายใต้โปรแกรมและระเบียบที่ผู้จัดกำหนดขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้บริบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้นำที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

จากคำจำกัดความของการอยู่ค่ายพักแรมที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การอยู่ค่ายพักแรมนั้นมีได้หมายความว่าแค่เพียงการไปพักแรมนอกสถานที่หรือการไปพักแรมเป็นกลุ่มโดยใช้ชีวิตตามธรรมชาติ เพื่อความสนุกสนานร่วมกันเท่านั้น แต่การอยู่ค่ายพักแรมยังมีความหมายต่อผู้เข้าร่วมการอยู่ค่ายพักแรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาถือเป็นกระบวนการพัฒนาและการสร้างเสริมคุณลักษณะจากการเปิดโอกาสให้ได้รับประสบการณ์ที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ความเป็นมาและปรัชญาของค่ายพักแรม

ความเป็นมาของค่ายพักแรม

การอยู่ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมที่มีประวัติความเป็นมายาวนานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่มีการเดินทางหรือเคลื่อนย้ายไปในที่อื่น ๆ อันเนื่องมาจากการกิจการพักผ่อนหรือท่องเที่ยว ระยะทางการเดินทางผูกพันกับเวลาที่ใช้ไปจนถึงเวลาค่ำมืด การเดินทางจะลำบากจากอุปสรรคคือความมืดและความต้องการพักผ่อนนอนหลับ จึงมีการพักแรมกลางคืนเกิดขึ้น มีลักษณะวิธีการต่าง ๆ กันไป จนถึงการเตรียมการจัดการการพักแรมขึ้น โดยจัดให้มีการหยุดพักระหว่างการเดินทาง มีการสร้างที่อยู่อาศัยชั่วคราวขึ้น ซึ่งนับเป็นรูปแบบที่พัฒนาการมาจนสามารถศึกษาถึงคุณค่าประโยชน์ที่ได้รับ และนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติสืบเนื่องกันมา ในช่วงเวลาการอยู่ค่ายพักแรมกิจกรรมในขณะที่ตั้งค่ายพักอาจมีกิจกรรมการล่าสัตว์ เช่น ตกปลาเพื่อเป็นอาหาร การหุงต้มอาหาร เมื่อถึงเวลากลางคืนก็มีการก่อกองไฟเพื่อแสงสว่างและเพื่อความอบอุ่น หรือเพื่อป้องกันสัตว์ร้าย ระหว่างนั้นคณะเดินทางอาจมีการนั่งสนทนาหรือร้องรำทำเพลงเพื่อเป็นการผ่อนคลายซึ่งเป็นที่มาของกิจกรรมรอบกองไฟในปัจจุบัน ตลอดจนการทำที่พักผ่อน เช่น การทำกระทง โคมลอย หรือทำเพิงชั่วคราวจากวัสดุธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมถูกนำมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตได้ดี เพราะการอยู่ค่ายตอบสนองความต้องการผู้เข้าค่ายได้มากทั้งความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน การออกกำลังกาย การดำรงชีพในแหล่งธรรมชาติ จึงนำกระบวนการค่ายพักแรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศได้

การจัดค่ายพักแรมเยาวชนในเมืองไทย มีรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจนนั้น เริ่มต้นขึ้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงสถาปนากองลูกเสือไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2454 และลูกเสือต้องออกไปอยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทำให้กิจกรรมค่ายพักแรมได้เผยแพร่ออกไปนับแต่นั้นมา ในปี พ.ศ. 2456 มีการจัดค่ายพักแรมเยาวชนในประเทศของสมาคม Y.M.C.A. ส่วนการสอนวิชาการจัดค่ายพักแรมในสถาบันอุดมศึกษา เริ่มในปี พ.ศ. 2497 ในวิทยาลัยพลศึกษา

(ต่อมาเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา พลศึกษา และคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรในปัจจุบัน) และในปี พ.ศ. 2504 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดสอน แผนกพลศึกษา ซึ่งมีการสอนวิชาการจัด ค่ายพักแรมด้วย และวิชาการจัดค่ายพักแรม จึงเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรการพลศึกษา (ชาติรี ยัมรักษา, 2550)

ปรัชญาของค่ายพักแรม

ปรัชญา หมายถึง ประมวลความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่าง ๆ หรือ แนวอุดมคติในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น ปรัชญาของการจัดค่ายพักแรม หมายถึง ความคิดเห็น ความเชื่อ ในการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ทางการศึกษา โดยใช้สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เป็นสื่อในการพัฒนาชาวค่ายโดยผู้นำที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว (สุรพล มั่นนัถ, 2527)

ค่ายพักแรมมีคุณลักษณะทางวิชาการจัดเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งได้อย่างเด่นชัด มุ่งองค์ความรู้ เป็นรากฐานที่มั่นคง มีการศึกษาทั้งเป็นรายวิชาและโปรแกรมวิชา ซึ่งในทางการศึกษาแล้ว การอยู่ค่ายพักแรม เป็นวิชาที่มีการบูรณาการจากศาสตร์สาขาต่าง ๆ มารวมกันสู่การพัฒนาบุคคลในการดำรงชีวิตของตน และการปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น คุณค่าของการดำเนินกิจกรรมค่ายพักแรม มีความสำคัญต่อพลเมืองของประเทศได้ ในประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่า การอยู่ค่ายพักแรมเป็นวิถีชีวิต ส่วนหนึ่งของชาวอเมริกันทุกคน โดยเฉพาะการใช้พัฒนาเยาวชนของประเทศ มีการจัดตั้งสมาคมค่ายพักแรม ของอเมริกาขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างยิ่ง (พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์, 2552) และเป็นแบบอย่างที่ดีเรื่องค่ายพักแรมไปทั่วโลก

วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม

การอยู่ค่ายพักแรมมีเป้าหมายที่แน่ชัดและสามารถทำตามเป้าหมายนั้น ๆ จนประสบความสำเร็จได้ จนทำให้กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมได้รับความนิยมสนใจอย่างยิ่ง การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สามารถกระทำสำเร็จและได้ผลตามที่องค์กรต้องการ ในการจัดค่ายพักแรมนั้น แต่ละค่ายจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะค่ายพักแรมของตน

ติมอค (Dimock, 1950) ได้กล่าวถึง จุดประสงค์โดยทั่วไปของค่ายพักแรมว่า

1. เพื่อพัฒนาความรู้สึกใกล้ชิดสัมพันธ์ธรรมชาติและศิลปะการใช้ชีวิตกลางแจ้ง
2. เพื่อศึกษาและเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างถูกลักษณะและมีความปลอดภัย
3. เพื่อเรียนรู้การสร้างสรรค์สิ่งมีประโยชน์ในเวลาว่าง
4. เพื่อส่งเสริมการพัฒนานุคลิกภาพ
5. เพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและวิถีทางประชาธิปไตย
6. เพื่อพัฒนาคุณธรรมของจิตใจ

ไวโอลา และ คราวฟอร์ด (Viola and Crawford, 1961) มีแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของค่ายพักแรมดังนี้ คือ

1. ค่ายพักแรมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในอุดมคติ เป็นเหมือนห้องทดลองการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย เพราะเด็กจะเป็นผู้กำหนดวิถีทางของเขาร่วมกัน เป็นการปลูกฝังการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. ค่ายพักแรมให้ความสนุกสนาน ความสนุกนี้ได้จากการพจญภัย การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การได้พบกับเพื่อนใหม่

3. ค่ายพักแรมช่วยให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. ค่ายพักแรมช่วยการปรับตัวทางสังคม

5. ค่ายพักแรมพัฒนานิสัยและพัฒนานุคลิกภาพที่ดี

6. ค่ายพักแรมช่วยให้รู้จักการรักษาสุขภาพและรักษาความปลอดภัย

7. ค่ายพักแรมช่วยพัฒนาความรักและความสนใจการใช้ชีวิตนอกเมือง

8. ค่ายพักแรมสร้างให้เกิดความมั่นใจ

จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรมเป็นเป้าหมายที่แน่ชัดของการจัดค่ายพักแรม หรืออาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ชี้แนะและกำหนดแนวทางของการจัดค่ายพักแรม

สิ่งที่ได้จากค่ายพักแรม (Contributions of Camping)

สมบัติ กาญจนกิจ (2536) ได้สรุปคุณค่าและสิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรมของเด็กและเยาวชน โดยกล่าวว่า สถาบันทางสังคมจะสร้างสวัสดิการและประสบการณ์ชีวิตให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน จากการที่สมาคมค่ายพักแรมแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1860 ได้จัดการประชุมผู้นำค่ายพักแรมทุกชนิดขึ้นในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยมีจุดประสงค์ในเชิงคำถามว่า ค่ายพักแรมจะส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวสหรัฐอเมริกาให้ดีขึ้นได้อย่างไร และจากการประชุมได้มีการนำเสนอหัวข้อชื่อเอกลักษณ์และคุณค่าของค่ายพักแรมอย่างมีรูปแบบ (unique contributions of organized camping) ซึ่งได้สรุปว่า สิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรม ได้แก่ ความเข้าใจในตนเอง ความซาบซึ้งในความวิเวกลีลาชีวิตส่วนตัว มิตรภาพและความเป็นเพื่อน เวลาว่างและอิสรภาพที่แท้จริง ความซาบซึ้งในการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ สุนทรียภาพ การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิต ศักยภาพทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ

1. ความเข้าใจในตนเอง (self-understanding)

ค่ายพักแรมสร้างโอกาสให้แก่นักเรียนได้รู้จักตนเองอย่างเต็มที่ ค่ายพักแรมเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับบุคคลที่ทุกคนยอมรับมากที่สุด ดังนั้น ค่ายพักแรมควรสร้างความรักความเข้าใจพื้นฐานสำหรับเด็ก เพื่อที่จะเจริญเติบโตขึ้นด้วยความอบอุ่นใจ ค่ายพักแรมจะต้องสร้างบรรยากาศให้เด็กกล้าที่จะเผชิญกับความล้มเหลว บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมก็ควรจัดให้เด็กที่ประสบความสำเร็จได้เรียนรู้จากตนเองในสถานการณ์ของค่ายพักแรม ซึ่งดีกว่าจะอยู่ในเมืองที่มีแต่สิ่งที่ทำให้ล้มเหลว แต่ไม่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ ในขณะเดียวกันเขาจะได้รับคำแนะนำอย่างฉลาดและเหมาะสมจากผู้นำค่ายพักแรม การเข้าใจในสถานการณ์และประสบการณ์ทำให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ต้องการจากบ้านมาเป็นรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมภายใต้สถานการณ์ของค่ายพักแรม วิชาค่ายจะมีความเจริญเติบโตในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง มีโอกาสที่จะทดสอบเอกลักษณ์ของตนเองโดยผ่านกิจกรรมประจำวันในค่ายพักแรมนั้น ๆ เช่น การเลือกเพื่อน การเลือกความสนใจ พบคนใหม่ ๆ แทนที่จะอยู่ในครอบครัวเท่านั้น

2. ความซาบซึ้งในความวิเวก (appreciation of solitude)

สิ่งที่เลวร้ายที่สุดในการมีชีวิตอยู่ในเมืองก็คือ ความกลัวที่จะอยู่อย่างเปล่าเปลี่ยว เราสามารถที่จะค้นหาทรัพยากรภายในตัวเองได้ นั่นคือ การมีโอกาที่จะเรียนรู้ถึงความเปล่าเปลี่ยว ค่ายพักแรมช่วยในการที่ทำให้คนเราอยู่คนเดียวหรืออยู่ในกลุ่มโดยไม่เปล่าเปลี่ยวได้ โดยธรรมชาติ เราไม่สามารถจะจัดโอกาสให้คนเราอยู่โดดเดี่ยวและไม่เปล่าเปลี่ยวได้ แต่ค่ายพักแรมสามารถช่วยได้ ชาวค่ายสามารถที่จะอยู่ในค่ายพักแรมได้นาน ๆ และบ่อยครั้งขึ้นตามประสบการณ์ที่ได้รับ รวมถึงอายุขัยของคนเหล่านั้น อย่างไรก็ตามก็ต้องขึ้นอยู่กับกิจกรรมและความต้องการของชาวค่ายด้วย ดังนั้น ทีมงานที่จัดต้องมีทักษะและความเข้าใจว่าชาวค่ายต้องการอย่างไร กิจกรรมนอกเมืองจะช่วยให้สิ่งนี้ได้เป็นอย่างดี โดยทำให้ผู้คนมีลักษณะที่ชอบและรักธรรมชาติมากขึ้น บทกลอน บทกวี ดนตรี หรือการพจญภัย ผู้จัดค่ายพักแรมควรนำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มาร่วมอยู่ด้วยเพื่อประสบการณ์ที่สมบูรณ์

3. สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล (individualism and independence)

เป็นสิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรมและจะส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ชาวค่ายจะมีโอกาสได้รู้จักตนเองและมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น การสร้างความสามัคคีในกลุ่ม ต้องสร้างจากตัวบุคคลก่อน และเริ่มสร้างเป็นทีมทีหลัง ที่ปรึกษาค่ายควรจัดโปรแกรมที่ส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเอง เช่น การส่งเสริมความคิดความอ่านของตัวบุคคล และควรมีกิจกรรมที่ทำทลายไว้สำหรับเด็กที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก รวมไปถึงกลุ่มผู้นำค่ายและพี่เลี้ยงควรมีการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ทุกคนในค่ายพักแรม

4. มิตรภาพและความเป็นเพื่อน (friendliness)

บรรยากาศของค่ายพักแรมที่จะได้รับอย่างไม่มีที่สิ้นสุดก็คือ มิตรภาพ และความเป็นเพื่อน ความรู้สึกที่มั่นคง มั่นใจ อบอุ่น จะเกิดขึ้นตลอดในการอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งจะหาได้และเกิดขึ้นง่ายกว่าในสังคมเมือง ในโรงเรียน รวมไปถึงครอบครัว ซึ่งกว่าจะเกิดขึ้นได้ต้องใช้เวลามากกว่าในค่ายพักแรม

5. การค้นพบเวลาว่างและอิสระโดยแท้จริง (discovering the real meaning of leisure)

ค่ายพักแรมได้ให้โอกาสเด็ก ๆ ได้ค้นพบเวลาว่างและเวลาที่เป็นอิสระโดยแท้จริง โปรแกรมในค่ายพักแรมสามารถทำให้ชาวค่ายได้รู้จักสิ่งเหล่านี้ โดยการเลือกกิจกรรมที่เกี่ยวกับเวลาว่างและทักษะ และสามารถนำไปใช้ในโอกาสที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ และใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้

6. ความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน (appreciation of work)

ความพึงพอใจในชีวิตช่วงหนึ่งก็คือสิ่งที่คนเรามิงานทำ ได้ทำงาน ชาวค่ายสามารถที่จะเรียนรู้บทบาทและความซาบซึ้งในความต้องการของกลุ่มในการทำงานในชีวิตประจำวัน ทำงานโดยมีความรู้สึกสนุกสนานตามสัญลักษณ์และหน้าที่ของงาน เช่น เป็นคนดูแล คนครัว ช่างไม้ ภารโรง ซึ่งจะยอมรับในการทำงานของคนในหน้าที่นั้น ๆ ทุก ๆ คนมีงานอีกชิ้นหนึ่งที่ชาวค่ายต้องรับผิดชอบ คืองานที่ต้องสร้างสรรค์ โดยจะเกิดขึ้นในกลุ่มของชาวค่ายเอง โดยการแบ่งงานกันทำ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะของการทำงานเป็นทีม การทำงาน การมีเวลาว่าง หรือความเป็นอิสระเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของทุก ๆ คน ซึ่งจะอยู่ในส่วนที่เป็นช่วงนั้นหนาการณ์เอง ซึ่งค่ายพักแรมได้สร้างขึ้นเพื่อความสมดุลของชีวิตของชาวค่ายทุกคน เพราะฉะนั้นการอยู่ค่ายพักแรมก็จะทำให้เด็กได้ซาบซึ้งถึงการทำงานและการนำสิ่งดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตลอดไป

7. การเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (fostering creativity)

กิจกรรมค่ายพักแรมเปิดโอกาสให้เกิดการสร้างงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามกิจกรรมในค่ายต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ศิลปหัตถกรรม วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา วิถีชีวิตของชาวอินเดียนแดง เป็นต้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสในรูปของกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ละคร ศิลปะ ดนตรี หรือสิ่งที่เรียนรู้จากกลุ่ม โดยจะสร้างแนวความคิดสร้างสรรค์จากค่ายพักแรมไปสู่ชีวิตจริงในชุมชนต่าง ๆ

8. ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ (aesthetic appreciation)

โปรแกรมของการอยู่ค่ายพักแรม ควรมีการจัดการทางด้านทรัพยากรในรูปแบบของเวลา เพื่อการอ่านที่ดี การฟังที่ดี หรือดนตรีที่ยอดเยียม เช่น โปรแกรมการร้องเพลงที่ดี การจัดกิจกรรมในขณะฝนตกซึ่งชี้ให้เห็นถึงความมีสุนทรีย หรือการชี้ให้เห็นรูปทรงของใยแมงมุมว่ามีความสวยงามเพียงใด

การแต่งเรียงความ การร้องเพลงชาวค่าย การฟังเสียงสัตว์ หรือสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอื่น ๆ ผู้จัดค่ายพักแรมจะจัดกิจกรรมเหล่านี้้อย่างรอบคอบ โดยจะสัมผัสเสียไม่ได้ในเรื่องของความรู้สึกในตัวเองของสิ่งต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น

9. คุณค่าของการยอมรับนับถือ (respect and reverence)

ควรเกิดขึ้นด้วยความบริสุทธิ์ใจไม่ใช่เกิดจากความกลัว ซึ่งในค่ายพักแรมสามารถสอนให้ทุกคนยอมรับสิ่งเหล่านี้ที่เกิดขึ้นในประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคลได้ เช่น การยอมรับในบุคลิกภาพ การยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัย การยอมรับในความแตกต่างของศาสนา การรักษาทรัพยากรเหล่านี้ คือ ไม่ทำลายสมบัติส่วนบุคคล อาจรวมถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีด้วย

10. ความรู้สึกความรับผิดชอบ (sense of responsibility)

สิ่งเหล่านี้จะรู้สึกได้จากการมีวินัยในตนเอง ในค่ายพักแรมมีความซาบซึ้งในความรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางค่ายจัดให้ เช่น การเดินป่า การปีนเขา การไต่เขา ชาวค่ายจะต้องแบ่งความรับผิดชอบกันออกไปตามหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การควบคุมหรือระวังไฟ การกำจัดขยะ การเดินตามเส้นทางที่กำหนดให้ การสร้างอุปกรณ์หรือสถานที่ต่าง ๆ ตลอดจนการยอมรับในส่วนต่าง ๆ ของการอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งสิ้น

11. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มที่หลากหลาย (identification with vertical groups)

ในกลุ่มที่แตกต่างกันชาวค่ายจะมีโอกาสในการมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีความแตกต่างกันทางด้านต่าง ๆ เช่น อายุ ความคิด เพศ ขนาดร่างกาย ฯลฯ มากกว่ากลุ่มสังคมอื่น ๆ ซึ่งทำให้ได้รู้จักกลุ่มมากขึ้น นั่นคือ เด็กรู้จักผู้ใหญ่ คนรูปร่างเล็กรู้จักคนรูปร่างใหญ่ เพศหญิงรู้จักเพศชาย เป็นต้น ในชั้นเรียนส่วนมากจะทำกิจกรรมอยู่กับคนในกลุ่มเดียวกันตลอด แต่ที่ค่ายพักแรมชาวค่ายสามารถเข้าร่วมกลุ่มอื่น ๆ ได้โดยไม่มีปัญหาและด้วยความเสมอภาคอย่างที่สุด

12. การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิต (broadening the camper's horizons)

ในขณะที่อยู่ในโรงเรียนหรือในสังคมเมือง บุคคลส่วนมากจะพบปะกับคนกลุ่มเดิมเสมอ เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มครู กลุ่มตำรวจ กลุ่มศาสนา กลุ่มเพื่อนบ้าน นั่นคือ เป็นกลุ่มเดียวกันตลอด

แต่ถ้าอยู่ในค่ายพักแรมจะสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ กับคนกลุ่มต่าง ๆ กันได้ในลักษณะของการกินอยู่ การนอน การทำงาน การทำกิจกรรมประเภทการแข่งขันกันทุกอย่าง ซึ่งสามารถจัดทำร่วมกันได้ นั่นคือ มีความสัมพันธ์กันนอกกลุ่มจากกลุ่มประจำที่คุ้นเคยกันมา

13. ศักยภาพทางกายภาพ (physical potential)

ค่ายพักแรมช่วยแก้ไขการเป็นเอกลักษณะ โดยที่คนอยู่ในกลุ่มแคบ ๆ ไปอยู่ในกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น เป็นการช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ซึ่งในสังคมสมัยใหม่จะมีปัญหาต่าง ๆ เข้ามามอมเมาหลายอย่าง ค่ายพักแรมจะส่งเสริมคุณภาพของชีวิตเหล่านี้ได้ด้วยกิจกรรมที่ทางค่ายได้จัดไว้ให้ เช่น กิจกรรมที่ทำหายทางด้านทางกาย เช่น การกินอาหารที่ถูกต้อง การพักผ่อน มีการช่วยเหลือ ความจำกัดในเรื่องของกิจกรรมทางกาย เช่น การวิ่งเล่นของชาวค่าย นั่นคือ มีการปฏิบัติมากกว่าการชมเพียงอย่างเดียว

14. ศักยภาพทางจิตใจ (mental potential)

ศักยภาพทางจิตใจของชาวค่ายทั้งผู้ชายและผู้หญิง จะกว้างและมากกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียน ความสามารถที่แยกได้อย่างชัดเจนว่าอะไรจริงหรืออะไรเป็นลึกลับเชื่อ บุคคลที่มีโอกาสอย่างแท้จริงในการวางแผนของกลุ่มและบุคคล เช่น การประชุมชาวค่าย การส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดวางแผนแก้ปัญหาในแต่ละวัน มีการเจริญเติบโตในด้านสติปัญญา ชาวค่ายสามารถมองเห็นตัวเองได้จากกลุ่มหรือจากพี่เลี้ยง จากคำวิจารณ์ จากการวิเคราะห์ของผู้นำค่ายพักแรม คล้ายกับการส่องกระจกเงาตนเองว่าควรปรับปรุงในจุดใดบ้าง จะมีการยอมรับในหลายสิ่งหลายอย่างของกลุ่มชาวค่าย ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการเลือก การวางแผน และการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

15. ศักยภาพทางด้านอารมณ์ (emotion potential)

เด็กโดยปกติจะได้ความรักและรับรู้ในการกระทำของผู้อื่น การผ่อนคลายในค่ายพักแรม

จะทำให้เด็กได้ประสบผลสำเร็จในด้านอารมณ์ เช่น การรับรู้ความรู้สึกของกลุ่ม การมีอิสระจากความยำเกรง ตลอดจนความรู้สึกและความสำเร็จที่ได้จากผู้อื่น ทั้งกลุ่มของตนเองและกลุ่มอื่น ซึ่งกลุ่มของเพื่อนและผู้นำจะช่วยกันในทุก ๆ ด้าน

16. ศักยภาพทางสังคม (social potential)

สังคมต้องมีความเข้าใจในกลุ่มอื่น ๆ ด้วยหลักประชาธิปไตยในค่ายพักแรม เพราะฉะนั้น ค่ายพักแรมจะมีส่วนช่วยเหลือและส่งเสริมในการเคารพสิทธิของผู้อื่นได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางค่าย จัดให้ โดยการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

17. ศักยภาพทางจิตวิญญาณ (spiritual potential)

โดยปกติเด็กจะมีความรู้สึกที่อ่อนน้อมและเป็นธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ แต่สังคมจะสอนให้สิ่งบริสุทธิ์เหล่านี้ลดน้อยถอยลงในค่ายพักแรม จะมีกิจกรรมที่สอนในลักษณะของความมีน้ำใจ ความงาม ความจริง และสิ่งต่าง ๆ ตามขั้นตอนที่ทำให้เกิดความซาบซึ้งทางธรรมชาติของคน และสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2532) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าค่ายพักแรมว่าเด็กและเยาวชนจะได้รับประโยชน์ทางสังคมอย่างมาก ทำให้รู้จัก การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ได้รับจาก ประสบการณ์ตรงของการเข้าค่ายพักแรม รวมทั้งได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ในชุมชนเดียวกันตลอดจนมีความเสียสละและพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อด้านสังคมอย่างมากสำหรับเด็กและเยาวชน ส่วนประโยชน์ทาง ด้านการพัฒนาและปรับปรุงตนเองนั้น เด็กและเยาวชนจะได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ฝึกให้เป็นคน มีความอดทนอดกลั้น มีระเบียบวินัย และเข้าใจความต้องการของตนเอง ซึ่งชาวค่ายทุกคนจะได้รับการฝึกให้ เป็นคนมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ อดทน และมีความกล้าหาญ รวมทั้งมีการร่วมกิจกรรม นันทนาการ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองสำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับจากการเข้าค่ายพักแรม

จะเห็นได้ว่าบุคคลที่เข้าค่ายพักแรม และปฏิบัติกิจกรรมค่ายพักแรมได้รับประโยชน์และ ประสบการณ์ตรงที่สามารถเพิ่มพูนความรู้ สร้างเสริม พัฒนา แก้ไขคุณลักษณะในทุก ๆ ด้านของตนเอง และผู้อื่น ภายใต้อาณัติการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการอยู่ค่ายพักแรม

ประเภทของค่ายพักแรม

ค่ายพักแรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ค่ายพักแรมที่แบ่งตามผู้จัด และ ค่ายพักแรมที่แบ่งตามลักษณะหรือจุดมุ่งหมายของการจัด

1. ค่ายพักแรมที่แบ่งตามผู้จัด หมายถึง การแบ่งประเภทของค่ายพักแรมโดยพิจารณาว่า ค่ายนั้นดำเนินการโดยใคร มีใครเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยแบ่งย่อยออกเป็น 3 แบบ ดังต่อไปนี้

1.1 ค่ายพักแรมองค์กร หรือค่ายพักแรมสมาคม (Organization Camp) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่ได้รับการสนับสนุนการจัดหรือดำเนินการจัดโดยองค์กรหรือสมาคม เพื่อผลประโยชน์ของ สมาคมหรือองค์กรนั้น มุ่งที่ผลประโยชน์ของสมาคมหรือองค์กรเป็นหลัก ค่ายพักแรมชนิดนี้อาจเรียก อีกอย่างหนึ่งว่า ค่ายพักแรมที่มีจุดประสงค์เฉพาะ ตัวอย่างค่ายในลักษณะนี้ เช่น ค่ายเยาวชนคริสเตียน เป็นต้น

1.2 ค่ายพักแรมเอกชน (Private Camp) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่มีการดำเนินการโดยเอกชน หรือคนบุคคล เพื่อหวังผลกำไรเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนั้น จึงอาจเรียกค่ายพักแรมแบบนี้ว่า ค่ายพักแรมแบบการค้า ตัวอย่างค่ายในลักษณะนี้ เช่น ค่ายพักแรมของสำนักงานเพื่อนเดินทาง เป็นต้น

1.3 ค่ายพักแรมสาธารณะ (Public Camp) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่ดำเนินการจัดโดยองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากทางราชการ

2. ค่ายพักแรมแบ่งตามวิธีการและวัตถุประสงค์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 11 แบบ คือ (วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว, 2549)

2.1 ค่ายพักแรมกลางวัน (Day Camp)

ค่ายพักแรมกลางวัน (Day Camp) ส่วนใหญ่จัดให้แก่เด็กในระดับปฐมวัย (อนุบาล) จนถึงเด็กในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ประถมต้น) ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากนัก ไม่สามารถ อยู่ค่ายพักแรมได้เป็นระยะเวลานาน และต้อง ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เป็นพิเศษ จะดำเนินการในช่วงกลางวัน ส่วน ในช่วงเย็นปล่อยให้ผู้ปกครองรับกลับบ้าน

2.2 ค่ายพักแรมวิชาการ (Academic Camp)

ค่ายพักแรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ พัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิชาการ เสริมแนวคิดใหม่ ๆ และพัฒนาเจตคติที่ดี ต่อการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ เช่น ค่ายพักแรมคณิตศาสตร์ ค่ายพักแรมวิทยาศาสตร์ หน่วยงานที่จัดค่ายพักแรมทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นสถาบันการศึกษา หรือ หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2.3 ค่ายสัมมนาและอบรม (Seminar and Training Camp)

ค่ายพักแรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากรในองค์กร ให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตขององค์กร

2.4 ค่ายอบรมคุณธรรมและจริยธรรม (Virtue Camp or Moral Camp)

ค่ายประเภทนี้เป็นค่ายพักแรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เข้าร่วมได้ตระหนักถึง

คุณค่าของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้นำคุณธรรม จริยธรรมที่ได้เรียนรู้จากค่ายพักแรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นคนดีของสังคม และประเทศชาติ โดยทั่วไปจัดขึ้นโดยองค์กร และหน่วยงานทางศาสนาหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น ค่ายยุวชนคริสเตียน ค่ายพุทธธรรม

2.5 ค่ายพักแรมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (Conservative Camps)

ค่ายพักแรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมมีเจตคติที่ดี และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งอบรม สร้างนิสัย และฝึกฝนการเป็นนักรักธรรมชาติ โดยผู้เข้าร่วมจะใช้ชีวิตและเรียนรู้ร่วมกันท่ามกลางธรรมชาติ เช่น ชายทะเล ภูเขา อุทยาน วนอุทยาน ป่าชายเลน เป็นต้น

2.6 ค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี และนักศึกษาวิชาทหาร (Boy scout Military Training Camp)

ค่ายพักแรมประเภทนี้บรรจุอยู่ในหลักสูตรลูกเสือ เนตรนารี และนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อฝึกให้ผู้เข้าร่วมได้รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกันท่ามกลางธรรมชาติ และเรียนรู้วิถีชีวิตต่าง ๆ ตามที่กำหนด ในหลักสูตร เช่น ลูกเสือ เนตรนารีจะเรียนรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเดินทางไกล การใช้เข็มทิศ

2.7 ค่ายพักแรมอาสาสมัคร (Volunteer Camp)

ค่ายพักแรมประเภทนี้ เป็นค่ายพักแรมที่ได้รับการนิยมนมากในกลุ่มนักศึกษาหรือบุคคลทั่วไปที่มีใจรักในการพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ห่างไกล กิจกรรมในค่ายพักแรมนี้ ได้แก่ การสร้างสนามเด็กเล่น การสร้างห้องสมุด สนามกีฬา ฯลฯ และส่วนใหญ่จัดโดยชมรมอาสาพัฒนาที่อยู่ในสถาบันการศึกษาและองค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ ที่ทำงานด้านการพัฒนาชุมชน

2.8 ค่ายพักแรมส่งเสริมสุขภาพ (Health Camps)

ค่ายพักแรมนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ โดยกิจกรรมในค่ายพักแรม ได้แก่ การอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ความรู้การปฏิบัติตนที่ถูกต้องด้านโภชนาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการออกกำลังกาย ค่ายพักแรมส่งเสริมสุขภาพนี้ส่วนใหญ่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่ดูแลด้านสาธารณสุขหรือพลานามัย

2.9 ค่ายพักแรมคนพิการ (Handicapped Camps)

เป็นค่ายพักแรมที่จัดขึ้นสำหรับบุคคลที่มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง เห็นคุณค่าของตัวเอง มีกำลังใจในการดำเนินชีวิตอยู่ต่อไปในสังคม พร้อมทั้งแนะนำวิธีการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงข้อบกพร่องของผู้ที่มีความผิดปกติได้อีกทางหนึ่งด้วย

2.10 ค่ายพักแรมครอบครัว (Family Camps)

เป็นค่ายพักแรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้มีโอกาสพักผ่อน และทำกิจกรรมร่วมกันนอกสถานที่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว กิจกรรมที่จัดในค่ายพักแรมครอบครัว เช่น คาร์แรลลี่ครอบครัว (Family Car Rally) วอล์คแรลลี่ครอบครัว (Family Walk Rally) กลุ่มสัมพันธ์ครอบครัว การแสดงของครอบครัว เป็นต้น

2.11 ค่ายพักแรมธรรมชาติ (Nature Camp)

เป็นค่ายพักแรมที่ได้รับความนิยมในหมู่ผู้ชื่นชอบการใช้ชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ และการผจญภัยตามป่าเขาถ้ำเนาไพร โดยตั้งค่ายพักแรมในบริเวณอุทยานหรือวนอุทยานที่มีการจัดพื้นที่ สำหรับการตั้งค่ายพักแรม ผู้ที่ออกค่ายจะต้องเตรียมอุปกรณ์เพื่อการดำรงชีพไปด้วย เช่น เต็นท์นอน ถุงนอน หม้อสนาม อาหารแห้ง เป็นต้น กิจกรรมในค่ายพักแรมประเภทนี้จะเป็นการท่องเที่ยว พักผ่อน ถ่ายภาพ และการชื่นชมความงามของธรรมชาติ

2.12 ค่ายพักแรมถาวร (Residential Camp)

คือค่ายพักแรมที่มีที่ตั้งถาวร มีคณะดำเนินการเป็นประจำ มีการจัดตกแต่ง และจัดสถานที่ให้เป็นระเบียบ มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน หรือตามสมควร ค่ายพักแรมถาวร ในประเทศไทย ได้แก่ ค่ายลูกเสือประจำจังหวัด ค่ายวชิราวุธ ค่ายลูกเสือแห่งชาติ เป็นต้น แบ่งได้เป็น (สุภวัฏษ์ ผ่องพันธุ์งาม, 2538)

2.12.1) ค่ายพักแรมระยะสั้น (short-term Residential Camp) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่มีเวลาการจัดตั้งเป็นครั้งคราว โดยมากมักจะเป็นค่ายที่จัดโดยองค์กร อาจใช้เวลา 1-2 วัน หรือ 1-2 สัปดาห์ เช่น ค่ายฤดูร้อนของ Y.M.C.A. ซึ่งจัดครั้งละ 7-10 วัน เป็นต้น

2.12.2) ค่ายพักแรมระยะยาว (long term Residential Camp) ค่ายแบบนี้ จะเหมือนการจัดค่ายระยะสั้น เพียงแต่มีเวลาในการจัดที่นานกว่า คือใช้เวลาประมาณ 1 เดือน มีวัตถุประสงค์ก็เพื่อให้เยาวชนรู้จักปรับตัว มีประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน มีความอดทน รู้จัก การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น

หลักการจัดกิจกรรมในค่ายพักแรม

กิจกรรมค่ายพักแรมจัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของค่ายพักแรม ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของค่ายพักแรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอยู่ค่ายพักแรมเกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ และเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินตามความมุ่งหมายของค่ายพักแรม กิจกรรมของค่ายนั้น ๆ ภูสิทธิ์ ประยูรอนุเทพ (2540) กล่าวถึง กิจกรรมพื้นฐานของการจัดค่ายพักแรม ประกอบด้วย

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ของกลุ่ม เนื่องจากชาวค่ายแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้ สังคม วัฒนธรรม ที่แตกต่างกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น ในช่วงแรกของการจัดค่าย ผู้นำกลุ่มจะใช้กิจกรรมทางด้านกลุ่มสัมพันธ์เพื่อการ **“ละลายพฤติกรรม”** เพื่อลดความเครียดของผู้เข้าค่าย เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน สร้างความสนิทสนมกันระหว่างสมาชิกชาวค่าย ได้แก่ กิจกรรมประเพณีเพลงหรือเกม หรือเป็นกิจกรรมที่ต้องลงมือทำร่วมกัน ในขณะเดียวกันผู้นำกลุ่มก็จะได้มีโอกาสสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของสมาชิกชาวค่ายแต่ละคนอีกด้วย

กิจกรรมการแสดง

ในช่วงเวลาของการอยู่ค่ายพักแรมของเยาวชนนั้น จะมีการแสดงของสมาชิกชาวค่ายแต่ละกลุ่ม เป็นการแสดงโดยไม่เน้นอุปกรณ์หรือเครื่องแต่งกายมากนัก แต่จะเน้นที่การได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกของสมาชิกแต่ละคนมากกว่า การแสดงเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิด ความเห็น และได้แสดงความสามารถของตนเองได้เต็มที่ มีการปรึกษาหารือ มีการแบ่งงานกันทำ มีการเตรียมการสิ่งที่สำคัญคือ สมาชิกชาวค่ายทุกคนได้มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกภายใต้แรงกระตุ้นและผลักดันของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

กิจกรรมธรรมชาติศึกษา

เป็นกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างความตระหนักในความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงที่ชาวค่ายได้เล่นเกม ทดลอง และการปฏิบัติจริง

กิจกรรมนันทนาการ

ในค่ายพักแรมนั้นมีกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ มากมาย เช่น การว่ายน้ำ ฟุตบอล ปิงปอง เทนนิส เพลง เกม การเดินทางไกล การแข่งขันต่าง ๆ โดยกิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้นนั้นก็จะมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป

กิจกรรมประจำวันต่าง ๆ

เนื่องจากการจัดค่ายพักแรมนั้นชาวค่ายต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นเวลาหลายวัน จึงมีกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรอยู่มาก ซึ่งสมาชิกชาวค่ายต้องมีส่วนร่วมและมีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดการปรึกษาหารือ การแบ่งงานกันทำ รับผิดชอบร่วมกัน อาทิเช่น

- เวรออกกำลังกาย ชาวค่ายแต่ละกลุ่มต้องเป็นผู้นำการออกกำลังกายในตอนเช้าของทุกวัน โดยที่สมาชิกภายในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมทุกคน
- เวรกลอนก่อนรับประทานอาหาร จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้ชาวค่ายได้ตระหนักถึงคุณค่าของอาหารที่เรารับประทาน และให้ทานให้หมด
- เวรข้อคิดประจำวัน ชาวค่ายจะมอบข้อคิดดี ๆ ให้กับเพื่อน ๆ ในตอนเช้า ๆ โดยสมาชิกในกลุ่มบางคน หรือหลาย ๆ คนก็ได้

การเลือกกิจกรรมค่ายพักแรม

เนื่องจากกิจกรรมในการอยู่ค่ายพักแรมมีหลายอย่าง การที่จะเลือกกิจกรรมใดจึงเป็นเรื่องยุ่งยาก จึงควรให้การพิจารณาองค์ประกอบหรือปัจจัยเพื่อเป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาว่าควรจัดกิจกรรมประเภทใดตามที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2532) ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรมหรือจุดมุ่งหมายของผู้จัดโดยทั่วไปผู้จัดมีความมุ่งหมายอย่างไร การจัดกิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางนั้น เช่น ค่ายพักแรมศาสนา กิจกรรมจะเน้นไปทางจิตใจ คือ ธรรม หรือค่ายฝึกผู้นำ กิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางฝึกทักษะการเป็นผู้นำค่ายพักแรม

2. ปรัชญาและความสามารถของผู้อำนวยการค่ายพักแรมและผู้จัดโปรแกรม สิ่งที่เป็นปัจจัยในการจัดโปรแกรม คือ ตัวผู้วางโปรแกรมเอง เพราะปกติถ้าใครชอบอะไรหรือมีความสำเร็จในทางใดก็ชอบทำสิ่งนั้น เช่น ผู้จัดเป็นคนเจ้าระเบียบ กิจกรรมก็จะเน้นเรื่องระเบียบวินัย แต่ในทางที่ถูก ผู้นำควรวางตัวเป็นกลาง และคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของค่ายและของชาวค่ายเป็นสำคัญ

3. ความสามารถของคณะกรรมการและผู้ช่วยคณะกรรมการ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะกำหนดกิจกรรม เพราะถ้าเขาได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถและความสนใจ การปฏิบัติงานอาจได้ผลไม่เต็มที่ ในการเลือกคณะกรรมการและผู้ช่วยควรกำหนดว่าใครทำอะไร และถ้ามีผู้ช่วยน้อยก็ต้องเป็นคนที่มีความสามารถหลายด้าน นอกจากนี้ต้องสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างเต็มที่

4. ธรรมชาติรอบ ๆ ที่ตั้งค่าย ลักษณะของธรรมชาติรอบ ๆ ที่ตั้งค่ายจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมว่าควรจัดกิจกรรมใด จัดอย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่น ถ้าตั้งอยู่ชายทะเล ก็อาจจะจัดกิจกรรมทางน้ำ เช่น การเล่นเรือใบ แต่ถ้าค่ายพักแรมตั้งอยู่ชายป่า กิจกรรมก็ควรจัดกิจกรรมธรรมชาติวิทยา อนุรักษ์หรือการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ

5. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การพิจารณาจัดกิจกรรมจะต้องสำรวจด้วยว่าที่ตั้งค่ายนั้นมีวัสดุอุปกรณ์ใดบ้างที่จะนำมาเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม เพราะถ้าสามารถนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ให้มากแล้ว จะเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณด้วย เช่น ที่ค่ายมีสนามยิงธนูและอุปกรณ์ ก็ควรจัดกิจกรรมยิงธนู เป็นต้น

6. ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิอากาศในประเทศไทย ไม่ใช่อุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมมากนัก นอกจากฝน แต่ในการจัดโปรแกรมควรมีกิจกรรมสำรองไว้

7. สมาชิก ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิกก็คือ อายุ ประสบการณ์เดิม ทักษะ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้จัดโปรแกรมควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง เพื่อจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพื้นฐานของสมาชิก

8. ระยะเวลาของการจัดค่ายพักแรม ช่วงเวลานับเป็นตัวแปรที่สำคัญในการจัดกิจกรรม เช่น ถ้าใช้เวลา 2-3 วัน ก็ต้องจัดกิจกรรมอย่างหนึ่ง ถ้าใช้เวลา 7-14 วัน การจัดกิจกรรมก็อีกอย่างหนึ่ง

9. อัตราส่วนระหว่างที่ปรึกษากับสมาชิกชาวค่าย กิจกรรมที่ต้องเสี่ยง ต้องใช้ที่ปรึกษามาก แต่ถ้ามีที่ปรึกษาน้อย การจัดกิจกรรมก็ต้องจัดอีกแบบหนึ่ง

ลักษณะพิเศษของค่ายพักแรม

ได้มีการศึกษากันมากเกี่ยวกับลักษณะของค่ายพักแรมว่าเหตุใดกิจกรรมค่ายพักแรมได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการสำคัญที่ใช้สำหรับการอบรม ผลสรุปที่ได้จากการศึกษาและรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2532) พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ค่ายพักแรมได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าและเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก็เนื่องมาจากกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากกิจกรรมของสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมและประสบการณ์กลางแจ้ง ซึ่งเปิดโอกาสให้ชาวค่ายได้ประสบการณ์ตรงในชีวิตกลางแจ้ง การใช้ชีวิตกลางแจ้งโดยตรงจะทำให้ชาวค่ายมีชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอย่างแท้จริง ทำให้ได้มีโอกาสศึกษาและมีประสบการณ์เรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์

2. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมมีลักษณะเป็นชุมชน ซึ่งชุมชนดังกล่าวได้รับการจัดและควบคุมโดยชาวค่ายเอง ชุมชนชาวค่ายจำลองชุมชนในชีวิตจริง ซึ่งอาจทำให้เห็นถึงการปกครองครอบครัวยุคใหม่ การจัดการ นันทนาการ และศาสนา เพราะเหตุที่ค่ายพักแรมเป็นรูปแบบของชุมชนแบบง่าย ๆ จึงสามารถสะท้อนให้เห็นรูปแบบการเข้าร่วมและแข่งขันกันระหว่างชาวค่ายในชุมชนของชาวค่าย และหลักสูตรหรือกิจกรรมในค่ายต่างก็เกี่ยวข้องกันในการพัฒนาแต่ละคน ชุมชนชาวค่ายตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เดียว คือ เพื่อความเจริญ สุข และพัฒนาของชาวค่าย ไม่มีช่องว่างระหว่างโรงเรียนและบ้านที่เราจะต้องจำกัด ไม่มีแรงกดดันของสังคมที่จะทำให้คุณค่าของการศึกษาและเป้าหมายเปลี่ยนแปลงไป

3. ชีวิตของชาวค่ายทุกคนได้รับการพัฒนาไปเป็นคนที่สมบูรณ์และเป็นธรรมชาติอย่างเต็มที่

4. หลักสูตรของค่ายไม่ได้เน้นแต่เฉพาะกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ แต่เป็นการเกี่ยวพันกันระหว่างประสบการณ์และกิจกรรมในชุมชนชาวค่ายกับกระบวนการพัฒนาทางสังคมและการศึกษาผสมผสานกัน

5. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมไม่เป็นลักษณะตายตัวเหมือนกิจกรรมของสถาบันสังคมอื่น ๆ ไม่มีการกำหนดวิชาตายตัว ยึดถือความสนใจและความต้องการของชาวค่ายเป็นสำคัญ เพื่อที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจและเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

6. ค่ายพักแรมมีลักษณะพิเศษอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือ จัดกลุ่มชาวค่ายเป็นกลุ่มเล็ก ซึ่งถือกันว่าเป็นศักยภาพในการพัฒนาลังคมชาวค่ายแต่ละคน เป็นกลุ่มที่ทำให้ชาวค่ายได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นความต้องการที่จะยอมรับและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ซึ่งจะเป็นบ่อเกิดของแรงจูงใจในการพัฒนานิสัยใจคอ เป็นประสบการณ์ของการให้และรับ ซึ่งจะทำให้ทัศนคติและความประพฤติดีขึ้น

7. บรรยากาศและที่ตั้งค่ายพักแรม จะก่อให้เกิดสภาพอย่างดีในการปรับปรุงบุคลิกภาพและพัฒนาเด็กและเยาวชน การที่ห่างไกลจากครอบครัวและผู้คนอื่น ๆ ที่เด็กและเยาวชนคุ้นเคยและพึ่งพา จะทำให้เด็กและเยาวชนได้พึ่งตนเองและเป็นอิสระต่อตนเองมากขึ้น อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนต่อไป ค่ายพักแรมแบบที่มีการกระจายอำนาจให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเป็นตัวของตัวเองนั้น จะสร้างให้เขาเป็นผู้มีความคิดอิสระและควบคุมตนเองได้ ค่ายพักแรมยังสามารถพัฒนาอารมณ์ของเด็กและเยาวชน ในเรื่องการเห็นคุณค่าของตนในความสำเร็จต่าง ๆ ที่ทำขณะอยู่ค่ายพักแรม

8. การอยู่ค่ายพักแรมมีลักษณะพิเศษในการนำเอาความคิดทางด้านประชาธิปไตยมาสู่การปฏิบัติ ในค่ายเด็กและเยาวชนจะต้องอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเสมอภาค การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การตัดสินใจ และทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง

ตัวอย่างค่ายพักแรม

จัดโดย

สำนักส่งเสริมและพัฒนาอันันทนาการ
สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

ค่ายนันทนาการด้านยาเสพติด

ค่ายพุทธบุตร

ค่ายฤดูร้อน

ส่วนที่ 2

ความหมายของเด็กพิเศษ

คำว่าเด็กพิเศษ หรือ Exceptional Children หมายถึง เด็กที่มีลักษณะพิเศษ ยังมีคำภาษาไทยใช้กันอยู่หลายคำ คือ เด็กนอกระดับ เด็กผิดปกติ เด็กพิเศษ เด็กอุปกติ แต่คำที่ใช้บ่อยและถือเป็นสากลก็คือคำว่า **“เด็กพิเศษ”**

เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กปกติที่มีลักษณะทางกายภาพหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ หรือสังคม ซึ่งความเบี่ยงเบนนี้รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

เด็กพิเศษจึงมีความต้องการและจำเป็นที่จะต้องจัดบริการทางแพทย์และการศึกษาพิเศษ เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้สามารถพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ไปในทางที่ดีใกล้เคียงปกติได้ เต็มกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล

เด็กพิเศษจะประกอบด้วยลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความผิดปกติเกิดขึ้น
2. ความผิดปกติต้องเบี่ยงเบนไปจากตัวแทนของกลุ่ม (Norm)
3. ความผิดปกติจะต้องเกิดภายในตัวเด็กเอง คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ อาจจะเกิดด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน
4. ความผิดปกติจะต้องอยู่ในระดับรุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อชีวิตความเป็นอยู่ พัฒนาการ ความเจริญเติบโตด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้านที่ประกอบเป็นตัวเด็ก (วาริ ธีระจิตร, 2537)

ประเภทของเด็กพิเศษ

เด็กพิเศษหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่งบางตำราอาจจะแบ่งได้มากหรือน้อยกว่านี้ก็ได้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542) แต่พอสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประเภทของเด็กพิเศษและลักษณะความบกพร่อง

ประเภทของเด็กพิเศษ	ลักษณะความบกพร่อง
1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Children with hearing impairment)	เด็กที่สูญเสียการได้ยินในระดับหูตึงหรือหูหนวก อาจจะสูญเสียการได้ยินมาตั้งแต่กำเนิดหรือภายหลังก็ตาม ซึ่งการได้ยินเริ่มจากหูตึงน้อย ปานกลาง ไปจนถึงระดับที่รุนแรง จนกระทั่งหูหนวกหรือไม่มีปฏิกิริยาใด ๆ แม้จะมีเสียงดังเพียงใดก็ตาม
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Children with mental retardation)	เด็กที่มีสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไป เมื่อวัดระดับสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน มีข้อจำกัดในทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะ ใน 10 ทักษะ คือ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิต ทักษะทางสังคม การใช้สาธารณสมบัติ การควบคุมตนเอง สุขอนามัย และความปลอดภัย การเรียนวิชาการเพื่อการดำรงชีวิต การใช้เวลาว่าง และการทำงาน ทั้งนี้ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญานี้ต้องเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี ซึ่งสามารถจัดระดับความบกพร่องทางสติปัญญาได้เป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ขึ้นเล็กน้อย ระดับ I.Q. 50-60 ระดับที่ 2 ขึ้นปานกลาง ระดับ I.Q. 35-49 ระดับที่ 3 ขึ้นรุนแรง ระดับ I.Q. 20-34 ระดับที่ 4 ขึ้นรุนแรงมาก ระดับ I.Q. น้อยกว่า 20

ประเภทของเด็กพิเศษ	ลักษณะความบกพร่อง
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น (Children with visual impairment)	เด็กตาบอดหรือเด็กที่มีสายตาเหลือน้อยมาก
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ (Children with physical impairment)	เด็กที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์ อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาท (nervous system) มีความยากลำบากในการเคลื่อนไหว
5. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม (Children with behavior disorders)	เด็กที่ไม่สามารถเรียนหนังสือได้เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป แต่ไม่ได้มีสาเหตุมาจากองค์ประกอบทางสติปัญญา การรับรู้ความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับเพศและวัย มีปัญหาทางอารมณ์หรือแสดงอาการเจ็บป่วย โดยมีสาเหตุมาจากจิตใจ ได้แก่ ความวิตกกังวลหรือหวาดกลัว
6. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Children with learning disabilities)	เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา ทำให้มีปัญหาด้านการใช้ภาษา ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และการสะกดคำหรือมีปัญหาการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่ได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกายทางการเห็น ทางการได้ยิน ทางสติปัญญา อารมณ์ และสภาพแวดล้อม

ประเภทของเด็กพิเศษ	ลักษณะความบกพร่อง
7. เด็กสมาธิสั้น (Children with attention deficit/hyperactivity disorders)	เด็กที่มีความผิดปกติทางพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ได้แก่ การขาดสมาธิ (inattention) พฤติกรรมซุกซนอยู่ไม่นิ่ง (hyperactivity) ขาดความยับยั้งชั่งใจ หุนหันพลันแล่น ทำอะไรไม่คิดให้รอบคอบ และพฤติกรรมที่แสดงออกไม่เหมาะสมกับวัย หากมีความรุนแรง จะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน การเรียนการปรับตัว ในสังคม
8. เด็กที่มีความบกพร่องทางการสื่อความหมาย (Children with communication disorders)	เด็กที่มีความบกพร่องในการเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด จนไม่สามารถสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ตามปกติ เช่น การพูดไม่ชัด จังหวะการพูดไม่ดี คุณภาพของเสียงผิดปกติ ตลอดจนการพูดผิดปกติที่เกิดจากการมีพยาธิของระบบประสาทส่วนกลางหรือระบบประสาทส่วนปลาย มีความบกพร่องทั้งในด้านการรับรู้ และการแสดงออกทางภาษา
9. เด็กออทิสติก (Children with autism)	เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือถดถอย แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะแปลก ๆ เช่น หลีกเลียงการมองหน้าผู้อื่น ไม่สบตา มีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อเสียงที่ได้ยิน การสัมผัส หรือความเจ็บป่วยในลักษณะที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป หรือไม่แสดงปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งเร้าใด ๆ ทั้งสิ้น มีปัญหาด้านการพูดและภาษา ไม่สามารถแสดงการตอบโต้กับคน สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

ประเภทของเด็กพิเศษ	ลักษณะความบกพร่อง
10. เด็กที่มีความพิการซ้อน (Children with multiple handicapped)	เด็กที่มีสภาพความพิการตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไปในบุคคลเดียวกัน เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา รวมทั้งสูญเสียการได้ยิน หรือเด็กที่ตาบอดและสูญเสียการได้ยิน เป็นต้น และสภาพความพิการนี้จะส่งผลให้เกิดการด้อยความสามารถในการดำรงชีวิต ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการได้รับการศึกษา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ
11. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Children with gifted/talented)	เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานศิลปะ ดนตรี กีฬา และความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหลายสาขา อย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกัน

ดังนั้น พอสรุปได้ว่าเด็กพิเศษหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกด้านทั้งในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การบริการทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างไปจากเด็กปกติ ทั้งนี้เนื่องมาจากความผิดปกติทางร่างกาย (สาวิตรี รุญเจริญ, 2549)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ

เป็นสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้รับความนิยมชอบมากที่สุดในโลก โดยทุกประเทศในโลกได้ให้สัตยาบัน ยกเว้นประเทศโซมาเลียและสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศไทย ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญานี้ ในปี พ.ศ. 2535 อนุสัญญานี้ระบุรายละเอียดของสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ไว้ว่าทุกประเทศต้องรับประกันเด็กในประเทศของตน ได้แก่

1. สิทธิที่จะมีชีวิตรอด ได้รับการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน มีสันติภาพ และความปลอดภัย
2. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา มีครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการศึกษาที่ดี และภาวะโภชนาการที่เหมาะสม
3. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้รอดพ้นจากการทำร้าย การล่วงละเมิด การละเลย การนำไปขาย การใช้แรงงานเด็ก และการแสวงประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบอื่น ๆ และ
4. สิทธิที่ในการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น แสดงออก การมีผู้รับฟัง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบกับตนเอง

ทุก ๆ 5 ปี แต่ละประเทศจะต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็ก คณะกรรมการชุดนี้ประจำอยู่ที่กรุงเจนีวา ทำหน้าที่กำกับ ดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานของแต่ละประเทศในการรับประกันสิทธิต่าง ๆ ของเด็กที่ระบุไว้ในอนุสัญญา (อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก, 2553)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

มาตรา 6 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งแก้ไขปัญหที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาเด็กและเยาวชน การบังคับใช้และการปฏิบัติตามบทบัญญัติใด ๆ แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก
2. เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษา และได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

3. เด็กพิการ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิในการได้รับการศึกษาที่รัฐจัดให้เป็นพิเศษที่เหมาะสมกับลักษณะเด็กประเภทนั้น ๆ
4. เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการรับบริการทางการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานสูงสุดเท่าที่มีการให้บริการทางด้านนี้
5. เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการเล่น มีเวลาพักผ่อน และเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นทางนันทนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็กและเยาวชน และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550, 2553)

กิจกรรมนันทนาการสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษ

การจัดโปรแกรมนันทนาการสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษนั้น โดยทั่วไปกิจกรรมในโปรแกรมนันทนาการสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษจะไม่แตกต่างกับกิจกรรมนันทนาการสำหรับกลุ่มคนปกติ แต่ถ้าจะให้ดีจะต้องมีการเลือกปรับหรือดัดแปลงกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลพิเศษแต่ละกลุ่ม โดยผู้จัดควรจะต้องเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมหลักกิจกรรมนันทนาการสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษกับกิจกรรมนันทนาการสำหรับกลุ่มคนปกติไม่ควรจะมีความแตกต่างกัน เพราะความต้องการของกลุ่มบุคคลพิเศษก็เหมือนกับกลุ่มคนปกตินั่นเอง เพียงแต่กิจกรรมนันทนาการที่นำมาจะต้องได้รับการคัดสรร (Selected) และต้องได้รับการดัดแปลงหรือปรับปรุง (Adapted) เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามต้องมีสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดที่น้อยที่สุด (Least Restrictive Environments)

ประเภทของกิจกรรมนันทนาการที่กลุ่มบุคคลพิเศษสามารถเข้าร่วมได้ อาจแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ตามแต่ความคิดเห็นและทฤษฎีที่ใช้อ้างอิง มีข้อที่น่าจะพิจารณาก็คือ การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มบุคคลพิเศษจำเป็นต้องมีสถานที่ที่ได้รับการปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพความพิการ ตัวอย่างกิจกรรมในโปรแกรมนันทนาการสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษ ได้แก่

1. กิจกรรมกีฬา หรือกิจกรรมกีฬาที่เลียนแบบกิจกรรมการแข่งขันกีฬาระดับโลก เช่น โอลิมปิกเกมส์ เอเชียนเกมส์ ซีเกมส์ เป็นต้น
2. กิจกรรมกีฬาเพื่อส่งเสริมสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย

3. กิจกรรมในโอกาสพิเศษ เช่น เทศกาลคริสต์มาส ปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ วันครู วันเด็ก วันแม่
4. วันอาสาฬหบูชาวันขึ้น
5. นิทรรศการ เทศกาลดนตรีประเภทต่าง ๆ
6. การประกวดงานศิลปะ การฝีมือ และงานหัตถกรรมของนักเรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่ดี
7. นันทนาการทางสังคม เช่น งานแสดงของโรงเรียน การแสดงละคร การเต้นรำ
8. กิจกรรมทักษะศึกษาและการท่องเที่ยว
9. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมือง เช่น การอยู่ค่ายพักแรม การลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ซึ่งผสมผสานกิจกรรมอื่น เช่น เดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม การไต่เขา การศึกษาธรรมชาติ การอนุรักษ์ธรรมชาติ การศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร เต้นรำ การสังคมในกลุ่มต่าง ๆ (ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ, 2546)

ส่วนที่ 3

ความเป็นมาและประโยชน์ของค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ UNICEF (United Nations Children's Fund) ได้จัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อปี พ.ศ. 2532 มีประเทศต่าง ๆ กว่า 190 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองอนุสัญญาดังกล่าว รวมทั้งประเทศไทยที่ได้ลงนามรับรอง เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2535 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีสาระสำคัญที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเด็ก 4 ประการ คือ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง และสิทธิที่จะได้มีส่วนร่วม (อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก, 2553)

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 4 ซึ่งมีหลักบัญญัติว่า คัดดีศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา 30 ในส่วนของความเสมอภาค ซึ่งมีหลักบัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย สภาพของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมจะกระทำมิได้ (สำนักส่งเสริมความเสมอภาคชายหญิง, 2553)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. (2553) ในมาตรา 4 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางสติปัญญา และการเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายความว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และการสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

จากกฎหมายไทยทั้ง 2 ฉบับ ประกอบกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จึงพอสรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการให้การศึกษา และฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิเศษทุกประเภทให้สอดคล้องกับกฎหมาย และเพื่อมุ่งหวังให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 5 ด้านพร้อมกัน กล่าวคือ ทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ ทางด้านอารมณ์ ทางด้านสังคม และทางด้านสติปัญญา สูงสุดตามความสามารถโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

กิจกรรมของค่ายพักแรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพของเด็กอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้กิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ อาทิเช่น กิจกรรมดนตรี กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมฐานผจญภัยต่าง ๆ กิจกรรมเล่นแคมป์ไฟ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นบทเรียนให้แก่เด็กพิเศษได้อย่างมีคุณค่า

ประโยชน์ที่เด็กพิเศษจะได้รับ

เด็กพิเศษจะได้รับประโยชน์จากการเข้าค่ายพักแรมเช่นเดียวกับบุคคลปกติ อาทิเช่น

1. ได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การปรับตัวในด้านสังคมและอารมณ์
2. ได้สังคมส่วนรวมซึ่งเป็นสังคมที่ใหญ่กว่าครอบครัวของเด็กซึ่งมีบุคคลภายในครอบครัวไม่กี่คน ที่เรียกกันว่า ชุมชน
3. ได้ประโยชน์จากกิจกรรมฐานต่าง ๆ ที่ฝึกให้เด็กรู้จักตนเองและฝึกการเป็นผู้นำ
4. ได้แสดงออกซึ่งความสามารถที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์
5. ได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ด้วยการปลูกป่า เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการอนุรักษ์
6. ได้ประสบการณ์ชีวิต มีความรู้สึกที่มีคุณค่าต่อกิจกรรมที่ทำ
7. ได้ฝึกจิตใจให้มีความเอื้อเฟื้อ เรียนรู้มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทั้งในค่ายพักแรม และการใช้บริการในสถานที่ต่าง ๆ
8. ได้ฝึกการช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
9. ได้ฝึกเรื่องความอดทนและความมีระเบียบวินัย

ประเภทค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

ในการจัดทำค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษจะมีด้วยกัน 3 ประเภท คือ

1. ค่ายพักแรมสำหรับเด็กกลุ่มที่มีอาการรุนแรง
2. ค่ายพักแรมสำหรับเด็กกลุ่มที่มีอาการปานกลาง
3. ค่ายพักแรมสำหรับเด็กกลุ่มที่มีอาการเบาหรือน้อย

กรณีของเด็กกลุ่มที่มีอาการรุนแรง โดยปกติทั่วไปจะไม่ค่อยได้เดินทางโดยรถยนต์มากนัก เพราะเด็กกลุ่มนี้จะเข้าค่ายพักแรม ณ สถานที่ที่ทำการของที่เด็กพักอาศัยอยู่ และจะจัดแบบลักษณะ เข้าไป-เย็นกลับ ยกเว้นแต่องค์กร/หน่วยงาน/ผู้จัดจะเปิดโอกาสให้เด็กได้เดินทางหรือให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการทำค่ายว่าจะให้เด็กพิเศษ/เด็กพิเศษทำอะไรในการทำค่าย

ส่วนกรณีการทำค่ายพักแรมสำหรับเด็กกลุ่มที่มีอาการปานกลางหรือเด็กกลุ่มที่มีอาการเบาหรือน้อย โดยมากจะจัดออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ค่ายเข้าไป-เย็นกลับ ค่ายนี้จัดเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิเศษ เพื่อปรับตัวในการที่จะต้องเข้าค่ายพักแรมในอนาคต สร้างทัศนคติที่ดีของการเข้าค่าย เพื่อเป็นการลดความกดดันหรือหวาดกลัว
2. ค่ายค้าง 1 คืน เป็นค่ายที่จัดเพื่อให้เด็กปรับตัว ทำความคุ้นเคยกับกลางคืนที่ต้องห่างบ้าน ห่างจากคนที่รัก คือ คุณพ่อคุณแม่ เป็นการรับสภาพจิตใจและให้เรียนรู้การใช้ชีวิตในการเข้าค่าย
3. ค่ายค้าง 2 วัน 1 คืน เป็นค่ายที่จัดเพื่อให้เด็กได้ปรับตัว ทำความคุ้นเคยกับการค้างคืนห่างจากบ้านแล้ว ยังเป็นการฝึกจิตใจให้เด็กได้เข้มแข็ง
4. ค่ายค้าง 3 วัน 2 คืน เพื่อให้เด็กได้ปรับตัว ทำความคุ้นเคยและฝึกความเข้มแข็งและการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น รู้จักกฎกติกาต่าง ๆ ของการเข้าค่าย ในการเข้าค่ายนี้ เด็กพิเศษจะต้องผ่านการเข้าค่ายจากในข้อ 1-3 มาก่อนเสมอ (เอกนิพุตต์ กล่อมบรรจง, อัดสำเนา)

แนวทางการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

ในการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมทั้งของเด็กปกติและเด็กพิเศษ จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายจะต้องมีการบริหารและการจัดทรัพยากรที่ดี ต้องมีขั้นตอนในการจัดการ เช่นเดียวกับการบริหารจัดการทั่วไป โดยเริ่มจากการเตรียมงาน การวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล จนถึงการนำผลการประเมินสู่การพัฒนาในทุกขั้นตอน ผู้เกี่ยวข้องในการจัดค่าย ต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองและสร้างความร่วมมือทำงานเป็นทีมเดียวกัน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) มีขั้นตอนการวางแผนประกอบด้วย

1.1 การวางแผนงานค่าย

1.1.1 การเตรียมโครงการ ศึกษาโครงการค่าย ตั้งเป้าหมายร่วมกัน โดยให้ทุกคน ได้มีส่วนร่วมและมีหน้าที่รับผิดชอบ

1.1.2 รวบรวมและเตรียมเอกสาร รวบรวมเอกสารที่ใช้ในค่ายทั้งหมด เช่น ใบสมัคร ใบอนุญาตจากผู้ปกครอง แผนที่การเดินทาง ข้อมูลการเดินทาง แบบประเมินผล แบบสำรวจสุขภาพ ฯลฯ จัดเตรียมเอกสารทุกอย่างให้พร้อม

1.1.3 ตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ค่าย ตั้งเป้าหมายของงานค่ายพร้อมจัดทำ แผนการทำงานโดยละเอียด ระบุผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน จัดทำตารางเวลาให้ทั้งกิจกรรม ด้านวิชาการ นันทนาการ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

1.1.4 วางแผนกิจกรรมค่ายในแต่ละวันตามลักษณะของค่ายที่จัด

1.2 การวางแผนบุคลากรค่าย

1.2.1 จัดหาคนทำงานค่าย อาจใช้บุคคลภายในหน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีความถนัดเพื่อกำหนดให้ทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ หรือจัดกันเองในกลุ่ม คณะทำงาน การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล

1.2.2 อบรมคนทำงานค่าย ให้การอบรมคนทำงานค่าย โดยเฉพาะพี่เลี้ยง เพราะ เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดชาวค่ายมากที่สุด จึงต้องมีความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี อบรมบุคลากรด้านอื่น ๆ อาจทำในรูปการประชุมหรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

1.2.3 จัดระบบการบริหารค่าย กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรตามภารกิจในการจัดค่ายให้ชัดเจน จัดประชุมบุคลากรทุกฝ่ายให้รับทราบภารกิจล่วงหน้า มีการประชุมหารือในช่วงการจัดกิจกรรมค่ายเพื่อวางแผนงานเป็นระยะ ๆ

1.3 การวางแผนจัดการทรัพยากร

1.3.1 ด้านสถานที่ สำรวจสถานที่จัดค่ายล่วงหน้า เช่น ด้านที่พัก ห้องน้ำ บริเวณรอบนอก ความสะอาด และความปลอดภัย เป็นต้น จัดทำป้ายบอกทางเป็นระยะ

1.3.2 ด้านอุปกรณ์ สำรวจอุปกรณ์ที่มีอยู่ จัดหาต้นทุนให้เพียงพอกับสมาชิกที่มาเข้าค่าย เตรียมความพร้อม ทำความสะอาดและซ่อมบำรุงอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้ได้ สำรวจความต้องการใช้อุปกรณ์เบื้องต้น สำรวจราคาวัสดุอุปกรณ์เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกกิจกรรม

1.3.3 การบริหารงบประมาณ จัดทำงบประมาณค่ายที่แสดงให้เห็นถึงที่มาของเงินเพื่อดำเนินงานค่ายและจัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จัดทำระบบบัญชีและการเงินในค่าย พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องด้านการเงิน เพื่อวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เพียงพอ

ขั้นที่ 2 การดำเนินงาน (Implementing)

2.1 เตรียมพร้อมก่อนเริ่มงาน

2.1.1 เรื่องบุคลากร : จัดประชุมทบทวนแผนและบทบาทของบุคลากรแต่ละคน เพื่อเตรียมความพร้อม เช่น ทบทวนวิธีการนำกิจกรรม วิธีการต้อนรับชาวค่าย ตารางกิจกรรม

2.1.2 เรื่องสถานที่/อุปกรณ์ : ตรวจสอบความพร้อมเรื่องสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 จัดทำระบบการควบคุมงาน

2.2.1 การควบคุมตามแผน : จัดทำระบบควบคุมงาน เช่น วางแผนกิจกรรมล่วงหน้า วางแผนระหว่างดำเนินงาน และจัดประชุมระหว่างการเดินทางเข้าค่ายเป็นครั้งคราว

2.2.2 จัดกิจกรรมค่าย : ดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละวันตามแผนที่วางไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ประเมินผลการจัดกิจกรรมค่ายวันต่อวัน เพื่อปรับปรุงแก้ไข และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ประสานงานฝึกอบรมพี่เลี้ยงเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มพูนทักษะการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม

2.2.3 จัดให้มีฝ่ายสนับสนุน : เสริมความเข้มแข็งและความคล่องตัว เพื่อสนับสนุนในทุกด้าน เช่น ด้านสถานที่ อาหาร สวัสดิการ เอกสาร และการเงิน

2.3 เตรียมพร้อมในการแก้ไขปัญหา

2.3.1 จัดระบบเพื่อการแก้ปัญหา : จัดระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ จัดระบบการดับเพลิง การเฝ้าระวัง และอื่น ๆ ที่คาดว่าจะอาจเกิดขึ้นได้

2.3.2 จัดระบบช่วยแก้ปัญหาบุคลากร : ใช้ระบบ Feedback เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานร่วมกันของบุคลากรค่าย จัดให้มีเวลาพัก

2.3.3 จัดระบบช่วยแก้ปัญหาการจัดกิจกรรม เตรียมกิจกรรมทดแทนในกิจกรรมที่คาดว่าจะอาจจัดไม่ได้ เนื่องจากสภาพปัจจัยทางภูมิอากาศไม่อำนวย เช่น เตรียมจัดกิจกรรมข้างนอกไม่ได้ หากฝนตก เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประเมินผล (Evaluation)

3.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ค่าย

3.1.1 ประเมินผลก่อนเริ่มค่าย (Pretest) : จัดทำแบบสอบถามชวค่ายก่อนเริ่มค่าย เพื่อวัดผลดูว่าชวค่ายมีพื้นฐานตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

3.1.2 ประเมินผลระหว่างค่าย : ประเมินผลระหว่างค่ายโดยวิธีตอบแบบสอบถาม หรือสังเกตพฤติกรรม

3.1.3 ประเมินผลภายหลังค่าย (Posttest) : จัดทำแบบประเมินชวค่ายเช่นเดียวกับการประเมินผลก่อนเริ่มค่าย เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายค่าย

3.2 ประเมินผลวิธีการจัดค่าย

3.2.1 ประเมินผลระหว่างการจัดค่าย : จัดทำการประเมินผลผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามหรือใช้กลุ่มในการประเมินผล (Group Discussion)

3.2.2 ประเมินผลภายหลังการจัดค่าย : จัดทำการประเมินผลผู้เกี่ยวข้องโครงการตอบแบบสอบถามหรือประเมินผลกลุ่ม

3.3 จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะ

- สรุปการดำเนินการค่ายทุกขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดค่ายครั้งต่อไป

การจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

กิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะที่คล้ายกับกิจกรรมค่ายของคนปกติ กล่าวคือ กิจกรรมต้องตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายในทุกข้อ และเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนจะขอนำกิจกรรมค่ายของมูลนิธิสถาบันแสงสว่างมานำเสนอ ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 เป็นกิจกรรมแรก โดยลักษณะทั่วไปจะทำกิจกรรมเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่สมาชิกค่าย เช่น ทำบุญไหว้พระขอพรตามสถานที่สำคัญระหว่างการเดินทางก่อนถึงค่าย

กิจกรรมทำบุญไหว้พระนี้ จะทำให้เด็กพิเศษได้เข้าสังคม ได้ทำบุญไหว้พระ รู้จักการให้ ได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของไทย (ตามวัตถุประสงค์ของการจัดค่าย คือ ทางด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญา)

กิจกรรมการเปิดค่ายพักแรม จะฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย ความมีระเบียบ ความมีวินัย และการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ

กิจกรรมนันทนาการ ประโยชน์ที่เด็กพิเศษจะได้ คือ ความบันเทิง ความจริงใจ ความสุข การร้องเพลง การเรียนแบบทำทาง การเข้าสังคม การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ

กิจกรรมที่ 2 เป็นกิจกรรมที่จะเริ่มฝึกให้เด็กพิเศษได้ปรับตัวในการเข้าค่ายพักแรม โดยปกติส่วนมากเป็นกิจกรรมเบา ๆ ไม่หนักมาก เช่น เล่นน้ำทะเลหรือว่ายน้ำในสระ กิจกรรมที่ 2 ยังไม่ค่อยเน้นเรื่องระเบียบมากนัก เน้นเรื่องการปรับตัวมากกว่า

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ เด็กพิเศษจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนี้ คือ เรื่องของความรัก ความห่วงใย ความอบอุ่น และความมั่นใจในความมั่นคงว่า เขามีคุณครู มีเพื่อน มีผู้ใหญ่ที่คอยดูแลเขา เอาใจใส่เขา ทำให้เด็กไม่เหงา ไม่คิดถึงบ้าน ไม่คิดถึงคุณพ่อคุณแม่ และมีกำลังใจในการที่จะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่กำลังจะมาทดสอบในไม่ช้า

กิจกรรมที่ 4 คือ กิจกรรมที่จะเริ่มเข้าสู่กิจกรรมค่ายเป็นกิจกรรมช่วงเช้า เพื่อเป็นการเตือนเด็กว่า หลังจากนี้ไปจะเป็นการเข้าสู่ฐานผจญภัย เด็ก ๆ จะได้ออกกำลังกาย โดยการบริหารร่างกาย ทำท่าทางต่าง ๆ วิ่งเบา ๆ เดิน เดินแอโรบิค (ตามวัตถุประสงค์ของการจัดค่าย คือ พัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นหลัก)

กิจกรรมที่ 5 คือ กิจกรรมที่เป็นการฝึกทดสอบเด็กพิเศษอย่างดี ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ **ในการทำค่ายเด็กพิเศษ กิจกรรมที่ 5 ถือว่าเป็นหัวใจของกิจกรรม และเป็นกิจกรรมหลักในเนื้อหาการทำค่ายเด็กพิเศษ** เพราะก่อนทำกิจกรรม คณะทำงาน (Staff) จะบอกเด็กพิเศษว่า ที่เด็กพิเศษเข้ามาในชื่อฐานอะไร มีลักษณะอย่างไร คณะทำงาน (Staff) ก็จะเริ่มให้เด็กพิเศษได้ตอบคำถาม เช่น ชื่อกลุ่ม สีประจำกลุ่ม ได้ร้องเพลงประจำกลุ่ม ได้เดินท่าทางตามเพลงประจำกลุ่ม ได้พูด ได้สนทนา และจากนั้นคณะทำงาน (Staff) จะนำเสนอบทเรียนให้แก่เด็กพิเศษได้เรียน ได้ศึกษา ได้ปฏิบัติ ได้ทำตาม และสุดท้ายคณะทำงาน (Staff) จะสรุปบทเรียนให้แก่เด็กพิเศษว่า เด็กได้อะไรจากกิจกรรมฐานนี้ ระยะเวลาแต่ละฐานประมาณ 20-30 นาที เริ่มตั้งแต่ 09.00-12.00 น. ในกิจกรรมที่ 5 นี้ อาจจะแบ่งเป็นศิลปะ 50% กิจกรรมฐานผจญภัย 50% หรือกิจกรรมฐานผจญภัย 100% และภาคบ่ายเป็นกิจกรรมฐานศิลปะ 100% ก็แล้วแต่คณะผู้จัด แต่ของทางมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง จะแบ่งเป็นศิลปะ 50% และกิจกรรมฐานผจญภัย 50% อย่างละเท่ากัน เหตุผลเพราะหากมีอย่างใดอย่างหนึ่งหนักเกินไป เด็กพิเศษจะไม่ให้ความร่วมมือและไม่สนุก ที่สำคัญคือ บางคนจะอาละวาดก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นของทางมูลนิธิฯ จัดกิจกรรมหนักและเบาสลับกัน ก็จะได้ประโยชน์ 3 อย่าง คือ

1. เด็กพิเศษไม่เหนื่อยเกินไป และมีความสุข รวมทั้งให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เพราะกิจกรรมมีหนัก-เบาสลับกัน
2. ครูประจำกลุ่มมีความสุข ไม่เบื่อและไม่เหนื่อยล้าเกินไป เพราะเด็กจะทำกิจกรรมดีหรือไม่ อยู่ที่ครูประจำกลุ่มที่เป็นแม่แบบหรือเป็นผู้นำเด็ก ที่จะนำเด็กหรือกระตุ้นเด็กพิเศษให้ทำกิจกรรมที่คณะทำงาน (Staff) นำเสนอ
3. คณะทำงาน (Staff) ก็จะไม่เบื่อ เนื่องจากกิจกรรมมีหนัก มีเบา มีความหลากหลาย และเมื่อเด็กเข้ามาสู่ฐานตนเองที่น่ายุ่ มาด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุข คณะทำงาน (Staff) ที่นำก็มีความสุข มีกำลังใจที่จะนำกิจกรรมด้วยเช่นกัน

หมายเหตุ เหตุผลทั้ง 3 ข้อ เป็นเพียงข้อคิดเห็นและเป็นเพียงข้อเสนอแนะขึ้นอยู่กับทีมงานที่จะนำไปพิจารณา และใช้ดุลพินิจในการบริหารจัดการ เพราะปัจจัยหลัก คือ ตัวเด็กพิเศษ ความบกพร่องของความสามารถ ตัวผู้นำ กิจกรรมที่นำเสนอ สภาพแวดล้อม จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง

กิจกรรมที่ 6 เป็นกิจกรรม เกม/กีฬา เด็กพิเศษจะได้ประโยชน์จากกิจกรรมนี้ในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ทั้งนี้อยู่ที่เนื้อหาของเกมและกีฬาที่ผู้จัดนำมาให้แก่เด็กพิเศษ

กิจกรรมที่ 7 เป็นกิจกรรมแคมป์ไฟ เด็กพิเศษจะได้ประโยชน์จากการทำกิจกรรมนี้ คือ

1. สังคม การอยู่ร่วมกัน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น
2. อารมณ์ เด็กพิเศษจะได้แสดงออกจากกิจกรรมที่ทำ ได้ความสุข ความบันเทิง ความจริงใจ ได้หัวเราะ ได้รอยยิ้ม ได้ทำกิจกรรมที่ตนเองไม่เคยได้ทำมาก่อนระหว่างที่อยู่กับคุณพ่อคุณแม่
3. สติปัญญา เด็กพิเศษจะได้ฝึกการแสดง การละเล่น ได้ร้องเพลง ได้แสดงออก ได้ฝึกการทำกิจกรรม

4. ร่างกาย กิจกรรมแคมป์ไฟเป็นกิจกรรมที่คณะผู้จัดได้เปิดโอกาสให้เด็กพิเศษ คุณครู ประจำกลุ่ม ได้แสดงออก และมีการเคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบและท่าทางต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น ให้ตรงตามหัวข้อของการแสดงของแต่ละกลุ่มด้วย และที่สำคัญก็คือ กิจกรรมแคมป์ไฟเป็นกิจกรรมที่บ่งบอกแก่เด็กพิเศษว่า ค่ายพักแรมจะปิดลงแล้วจะได้กลับบ้านแล้ว

กิจกรรมที่ 8 เป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างผ่อนคลายหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมหนักมาแล้ว ในกิจกรรมที่ 5-7 โดยปกติทั่วไปจะเป็นกิจกรรมออกกำลังกาย เดินทางไกล ปีนูกา ปีนูกต้นไม้ ปล่อยปลา วาดภาพอิสระ บำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯ ก่อนที่จะเก็บสัมภาระ อาบน้ำ ทานข้าว เด็กพิเศษจะได้ความสุข ความจริงใจ

กิจกรรมที่ 9 เป็นกิจกรรมทำของที่ระลึก เด็กพิเศษจะได้ประโยชน์จากกิจกรรมนี้ คือ แสดงความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และแสดงศักยภาพส่วนบุคคลให้เห็น และมีความภาคภูมิใจ ในผลงานของตนเอง ทำให้เกิดความมั่นใจ เชื่อมมั่นในตนเอง มีความเป็นตัวตนของตนเอง

กิจกรรมปิดค่ายพักแรม เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กพิเศษรู้จักคำว่า “การอำลา การสิ้นสุด การจบลงของค่ายพักแรม” และเด็กพิเศษก็จะรู้จักคำว่า “ได้กลับบ้านแล้ว”

กิจกรรมที่ 10 นับเป็นกิจกรรมสุดท้ายของการเข้าค่ายพักแรม เด็กพิเศษจะได้ผลพลอยได้จากกิจกรรม คือ ได้ความสุขทางอารมณ์ ได้สังคม รู้จักการปรับตัว เพราะกิจกรรมสุดท้ายโดยมาก จะเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ (ขาล่องกลับสถานที่ตั้ง ตามที่คณะทำงานได้สำรวจไว้ระหว่างสำรวจพื้นที่ เช่น วัด ตลาดขายของฝาก สวนสาธารณะ สวนรุกขชาติ เพื่อถ่ายภาพที่ระลึก พักผ่อน ซื้อของฝากเพื่อน ฝากญาติผู้ใหญ่ที่อยู่ที่บ้าน)

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

มูลนิธิสถาบันแสงสว่างเป็นองค์กรที่จัดโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ อย่างเช่น กลุ่มเด็กดาวน์ (Down's Syndrome) และความผิดปกติทางพันธุกรรมอื่น ๆ พัฒนาการล่าช้า (Delay Development) ความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว (C.P.-Cerebral Palsy) ออทิสติก (Autistic) สมาธิสั้น (ADD/ADHD-Attention deficit/Hyperactivity Disorder) บกพร่องทางการเรียนรู้เฉพาะด้าน (LD-Learning Disabilities) ตลอดจนความพิการซ้อน (Multiple Handicapped) และได้จัดให้เด็กพิเศษได้เข้าค่ายเป็นประจำทุกปี ประสบการณ์จากการทำค่ายเป็นแนวทางให้ผู้ที่จะจัดทำค่ายสำหรับเด็กพิเศษได้นำไปเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การเขียนโครงการค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

การเขียนโครงการค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ ไม่ว่าจะเขียนเพื่อหน่วยงานจัดทำเอง หรือเขียนเพื่อขอทุนสนับสนุนเพื่อนำเงินทุนมาจัดทำค่าย วิธีการเขียนไม่ค่อยแตกต่าง จะต่างกันตรงที่ว่า จะเขียนอย่างไรให้ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากหน่วยงาน หรือได้รับการพิจารณาทุนสนับสนุน ซึ่งขอสรุปได้ว่ามีอยู่ 12 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ชื่อโครงการค่ายหรือสถานภาพของค่ายว่ามีลักษณะอย่างไร จัดปีอะไร สถานที่ตั้งอยู่ที่ไหน จังหวัดอะไร

ส่วนที่ 2 หลักการและเหตุผล โดยหลักการเขียนแล้ว เหตุผลต้องมาก่อนหลักการ แต่หลักปฏิบัติการเขียนจะเขียนหลักการก่อนและตามด้วยเหตุผล ส่วนนี้ถือว่าเป็นหัวใจของการเขียนโครงการ จะต้องเขียนให้รัดกุมได้ใจความและสมเหตุสมผล และมีหลักการ โดยเขียนยึดหลักการตามกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายว่าด้วยสิทธิเด็ก ต้องการให้เด็กได้อะไรจากการเข้าค่าย โดยทั่วไปจะเขียนไม่เกิน 2 ย่อหน้า รวมกันประมาณไม่เกิน 18 บรรทัด ขอย้ำว่าส่วนที่ 2 สำคัญมาก

ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ของการจัดค่ายพักแรมเพื่อต้องการให้เด็กที่เข้าค่ายได้อะไร ก็เขียนลงไป ตัวอย่างเช่น

1. เพื่อให้เด็กช่วยเหลือตนเอง มีระเบียบ และมีความอดทน
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์การอยู่ร่วมกัน การปรับตัว และร่วม

กิจกรรมกลุ่ม

3. เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ ทักษะในการพักแรมและทำงานร่วมกันของบุคลากรครูของมูลนิธิฯ

4. เพื่อความสนุกสนาน การผจญภัย และพักผ่อน

ส่วนที่ 4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เป็นผลการคาดคะเนหรือความหวังเอาไว้ว่า เมื่อทำกิจกรรมหรือผ่านการเข้าค่ายแล้วเด็ก ๆ จะต้องเป็นดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง มีระเบียบ มีความอดทน เด็กมีประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกัน มีการปรับตัวและร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เด็กได้รับความสนุกสนาน ได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่และได้พักผ่อน ในส่วนที่ 4 นี้ โดยมากจะเขียนต่อมากับส่วนที่ 3

ส่วนที่ 5 วิธีการดำเนินการของประธานค่ายในการทำค่ายตั้งแต่เริ่มโครงการจนปิดโครงการ คือ การประเมินผลและสรุปงาน โดยทั่วไปเมื่อได้รับมอบหมายให้เป็นประธานค่ายแล้ว ประธานจะต้องสรรหาคณะทำงานให้ได้ก่อน จุดนี้ประธานจะต้องคัดสรรทีมให้ดีดูตามลักษณะของงาน และตำแหน่งหน้าที่ จะต้องเหมาะสมกับบุคลิกของคนกับงาน ยกตัวอย่างเช่น ตำแหน่งเลขานุการ/ปฏิคม จะต้องเลือกคนที่มีความละเอียดถี่ถ้วน ติดตามงาน มีความรอบคอบ คล่องตัว ประสานงานได้ดี เป็นต้น โดยมาตรฐานแล้ว คณะทำงานมีประมาณ 18 คน

ประธานต้องติดต่อ สอบถาม ค้นคว้า สืบหาสถานที่ที่จะจัดทำค่ายพักแรม เขียนโครงการ นำเสนอฝ่ายบริหาร นำเสนอแผนงานการดำเนินงาน จากนั้นต้องประชุมคณะกรรมการค่ายครั้งแรก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ แนวคิดการทำค่าย งบประมาณ สถานที่ตั้งค่าย พื้นที่จังหวัด เส้นทางการเดินทาง กำหนดการสำรวจเส้นทาง สืบหาสถานที่จัดทำค่าย กำหนดวันเวลาเดินทางไปสำรวจ งบประมาณ ติดต่อประสานงานรถที่ไปสำรวจ

การไปสำรวจพื้นที่จะต้องสำรวจรายละเอียดทั้งหมดเท่าที่ทำได้ คือ สถานที่ตั้งค่าย ห้องพักจะต้องเพียงพอกับจำนวนสมาชิกของค่าย ทีมงาน หมอน มุ้ง มีหรือไม่เพียงใด ห้องน้ำ ห้องอาหาร ไฟฟ้า สถานที่ใกล้เคียง เช่น โรงพยาบาล ไม่ควรห่างจากที่ทำค่ายมากนัก สถานที่ราชการ เช่น โรงพัก เป็นต้น

ดูสถานที่การทำกิจกรรมจะต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทำค่าย และหลักการเหตุผลของโครงการด้วย

ในส่วนที่ 5 นี้ ประธานควรต้องทำสมุดแจกแจงการทำงาน โดยการเขียนขั้นตอนการทำงานทั้งหมดเรียงลงมา เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานว่าทำอะไรแล้ว อะไรยังไม่ได้ทำ เพื่อกันลืมสถานที่ทุกที่ที่ไปควรบันทึกเบอร์โทรศัพท์และผู้ที่ต้องติดต่อหรือประสานงานภายหลัง เหตุผลเพราะว่าในส่วนที่ 5 เป็นขั้นตอนรายละเอียดในการทำค่าย จะมีความยุ่งยากซับซ้อนและจะกดดันมากกับตำแหน่งประธานค่าย เพราะทุกอย่างจะไหลลงมาที่ประธานค่ายทั้งหมด ดังนั้น หากแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานค่ายไม่ดี ประธานต้องรับหนักมาก

ส่วนที่ 6 การกำหนดระยะเวลาในการเริ่มต้นและสิ้นสุดของค่ายพักแรมว่า เริ่มวันที่เท่าไร และสิ้นสุดลงเมื่อไร สถานที่จัดตั้งค่ายอยู่ที่ไหน อำเภออะไร จังหวัดอะไร ส่วนนี้จะมีผลต่อการทำงานประมาณรายจ่ายของค่ายทั้งหมด เพราะว่าคนไปค่ายมากก็ทานมาก เมื่อทานมากค่าใช้จ่ายก็มาก ตามผลพวงไปถึงราคาค่าสมัครในการทำค่าย ที่ว่าเช่นนี้ เพราะงบประมาณค่ายทั้งหมดในส่วนของการอาหารเป็นงบที่สูงที่สุด ดังนั้น จะต้องระวัง

ส่วนที่ 7 ผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นองค์ประกอบหลักของการทำค่ายอย่างหนึ่ง เพราะการทำค่ายถ้ามีสมาชิกค่ายมาก ๆ จะทำให้การทำงาน รายจ่าย-รายรับง่ายขึ้น เพราะการทำงานประมาณจะอิงจากจำนวนสมาชิก เช่น งบประมาณทั้งหมด 100,000 บาท จำนวนสมาชิกที่ไปค่าย (เด็กพิเศษ นักเรียนโรงเรียนอื่น พี่เลี้ยง ผู้ปกครอง) จำนวน 300 คน ก็นำ 300 คน ไปหารงบประมาณ 100,000 บาท จะออกมาเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียค่าสมัครในการไปค่าย ส่วนรายละเอียดจะขอแจ้งในส่วนของการทำงานประมาณรายรับ-รายจ่ายต่อไป

ส่วนที่ 8 การทำงานประมาณและแหล่งเงินทุน ส่วนนี้ต้องถือว่าเป็นหัวใจของการทำงานค่ายทั้งหมด หากตรงจุดนี้ประธานทำงานประมาณไม่สมดุลหรือผิดพลาด รับรองได้ว่า ค่ายพักแรมจะดำเนินการต่อไปไม่ได้เพราะขาดน้ำเลี้ยง คือ เงินทุนดำเนินการทั้งหมด เพราะฉะนั้นประธานค่ายจะต้องมีความละเอียดรอบคอบ จะต้องคิดเพื่อเหตุการณ์ล่วงหน้าไว้ด้วย ยกตัวอย่างดังนี้

รายรับ ได้มาจากส่วนไหนบ้าง เช่น

1. เงินสนับสนุนจากผู้ปกครองเด็กพิเศษ ผู้ดูแลเด็กพิเศษ และพี่เลี้ยงเด็กพิเศษ
ที่เข้าร่วมโครงการ
 2. เงินสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น.....บาท

รายจ่าย

1. ค่าสำรวจสถานที่และการเตรียมค่าย 2 วัน
 2. ค่าอาหารหลัก 7 มื้อ ๆ ละ × จำนวนคนทั้งหมด =บาท
 3. ค่าอาหารว่าง 5 มื้อ ๆ ละ × จำนวนคนทั้งหมด =บาท
 4. ค่าที่พักคนละ 3 วัน × × จำนวนคนที่ไป =บาท
 5. ค่าจ้างคนงานจำนวน.....คน ๆ ละ.....บาท =บาท
 6. ค่ากิจกรรม
 7. ค่าน้ำดื่ม
 8. ค่ายานพาหนะไป-กลับ จำนวน.....คัน ๆ ละ.....บาท
 9. ค่าประกันอุบัติเหตุคนละ..... × จำนวนคน
 10. ค่าวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรม
 11. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด (เป็นงบทำเพื่อเหตุการณ์ล่วงหน้าซึ่งมิได้ตั้งไว้ และ
อาจมีความจำเป็นต้องใช้ในยามจำเป็น)
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น

ส่วนที่ 9 ส่วนที่ลืมนิดได้ เพราะขาด 2 คนนี้โครงการดำเนินการไม่ได้ คือ ลายมือชื่อ
และลายเซ็นของประธานค่ายและผู้อนุมัติ

ส่วนที่ 10 การประเมินผล ส่วนนี้เป็นการบอกว่า จะประเมินผลการจัดค่ายพักแรม
ด้วยวิธีการอย่างไร แบบไหน เช่น ใช้แบบถาม-ตอบ ประเมินจากผู้เข้าร่วมโครงการค่ายพักแรม และประชุม
หัวหน้ากลุ่ม และศึกษาจาก VDC ประกอบ โดยทั่วไป ส่วนที่ 10 จะต่อมาจากส่วนที่ 6 หรือต่อจาก
ส่วนที่ 8 ก็ได้

ส่วนที่ 11 รายนามคณะทำงานโครงการค่ายพักแรม ส่วนนี้โดยธรรมเนียมปฏิบัติ ลำดับที่ 1 จะเป็นประธานค่าย ลำดับที่ 2 จะเป็นรองประธานค่ายหรือที่ปรึกษาและเหรียญิก ลำดับที่ 3 เป็นที่ปรึกษาค่าย ลำดับที่ 4 จะเป็นเลขา/ปฏิคม นอกนั้นจะเรียงอย่างไรก็ได้ เช่น ฝ่ายนันทนาการ ฝ่ายโสต/ประชาสัมพันธ์ หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายศิลปะ ฝ่ายปฏิคม/หาทุน ฝ่ายพยาบาล ฝ่ายเอกสาร ฝ่ายอาหาร เป็นต้น

ส่วนที่ 12 เป็นส่วนที่สำคัญและเป็นหัวใจของการทำค่ายพักแรม ส่วนนี้จะต้องเลือกสรร คัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักการ เหตุผล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ แนวคิดการทำค่าย ที่สำคัญที่สุด กิจกรรมจะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์ของการทำค่าย เพราะถ้ากิจกรรมทำสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ครบถ้วน เด็ก ๆ ก็จะได้รับตอบสนองจากกิจกรรมนั้น และพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ครบทั้ง 4 ด้าน ในการทำกิจกรรมฐานโดยเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษ คณะทำงาน จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก และเหมาะสมกับวัย และรูปร่างของเด็ก สิ่งควรรู้คือ กิจกรรมฐานทุกฐานที่จัดให้แก่เด็กพิเศษ คณะทำงานจะต้องตรวจสอบอย่างละเอียดให้มากกว่าเด็กปกติ และต้องทดลองเล่นเองก่อนที่จะให้เด็กพิเศษได้ปฏิบัติในทุกกรณี

2. การเตรียมตัวเด็กพิเศษก่อนเข้าค่าย

เนื่องจากเด็กพิเศษเป็นเด็กที่มีการรับรู้ช้า เข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนยาก สมาธิในการ รับฟังน้อยกว่าเด็กปกติ การจับใจความสำคัญ การเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ต้องใช้เวลามากกว่าเด็กปกติ ดังนั้น ผู้จัดค่ายจึงต้องมีการเตรียมตัวเด็กพิเศษ ดังนี้

2.1 ให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสในการรับรู้ การปรับตัว และการทำความเข้าใจในเรื่องของ การจะไปเข้าค่าย โดยอาศัยทักษะการเรียนรู้แบบออสโมซิส คือ การซึมซับทีละน้อย ช้า ๆ แต่สม่ำเสมอ เป็นระยะเวลานานและต่อเนื่อง ท้ายสุดเด็กพิเศษก็เข้าใจและรู้ถึงการเข้าค่ายพักแรม

บทเรียนสำหรับเด็กพิเศษที่ดีที่สุดก่อนถึงการเข้าค่ายจริงคือ “ค่ายจำลอง” กิจกรรม ค่ายจำลองเป็นการจำลองสถานการณ์จากค่ายจริง ๆ มาให้เด็กพิเศษปฏิบัติตาม เวลาจริง กิจกรรมจริง ขึ้นตอนต่าง ๆ คล้ายของจริงมาก อาทิ ขั้นตอนการลงทะเบียน การรวมกลุ่ม การวางสัมภาระ สัปดาห์กลุ่ม การร้องเพลงกลุ่ม ทำทางประกอบเพลงประจำกลุ่ม เป็นต้น

2.2 การไปใช้ชีวิตในค่ายพักแรมของเด็กพิเศษ ซึ่งอยู่ร่วมกันกับเพื่อนที่เป็นเด็กพิเศษด้วยกัน คุณครูผู้ดูแล พี่เลี้ยง และอาสาสมัครที่มาช่วยกันดูแลเด็กพิเศษจะต้องอธิบายให้เด็กได้รู้จักการวางตน ดังนี้

2.2.1 รู้จักตัวตนของตนเอง

เด็กพิเศษจะต้องรู้ว่าตนเองเป็นใคร ชื่ออะไร นามสกุลอะไร เป็นนักเรียนเรียนอยู่ที่ไหน

2.2.2 สถานที่ตั้งค่าย

เด็กพิเศษต้องรู้ว่า สถานที่ตั้งของค่ายอยู่ที่ไหน ตำบล อำเภอ จังหวัด วันที่จัดตั้งแต่วันที่เท่าไร-วันที่สิ้นสุดวันที่เท่าไร

2.2.3 การเดินทางไปค่ายโดยยานพาหนะ

ครูประจำชั้น จะต้องอธิบายว่า การเดินทางจะเดินทางโดยรถโดยสาร วิธีปฏิบัติในการนั่งรถโดยสารจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

- 1) นักเรียนจะต้องติดป้ายชื่อไว้ตลอดเวลาของการเดินทาง ห้ามทิ้งโดยเด็ดขาด
- 2) ห้ามมิให้นักเรียนเดินไปไหนคนเดียวโดยไม่มีคุณครูผู้ดูแลไปด้วย
- 3) นักเรียนจะไปไหนจะต้องแจ้งคุณครูผู้ดูแลทุกครั้ง
- 4) เมื่อนักเรียนขึ้นรถแล้วจะต้องนั่งตามตำแหน่งที่คุณครูกำหนดให้ และห้ามย้ายที่
- 5) ห้ามมิให้นักเรียนยื่นอวัยวะส่วนใดออกนอกตัวรถ เช่น แขน ขา ศีรษะ
- 6) เมื่อนักเรียนขึ้นอยู่บนรถแล้วจะลงจากรถต้องแจ้งคุณครูผู้ดูแลก่อนทุกครั้ง

2.3 ระเบียบของค่ายพักแรม

ครูประจำชั้นจะต้องอธิบายว่า คำว่า “ระเบียบ” หมายถึง แบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติถูกลำดับมีลักษณะเรียบร้อย

คำว่า “ค่าย” หมายถึง ที่พักแรมชั่วคราวของคนจำนวนมาก ฝ่ายที่มีความคิดเห็นแนวเดียวกัน ดังนั้น คำว่า “ระเบียบค่ายพักแรม” จึงหมายความว่า แบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติที่พักรวมชั่วคราวของคนจำนวนมากเพื่อใช้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน เช่น

2.3.1 นักเรียนจะต้องตื่นนอน เวลา 06.00 น. เพื่อมาออกกำลังกายร่วมกัน

2.3.2 นักเรียนจะต้องมาเข้าแถวเคารพธงชาติ เวลา 08.00 น.

2.3.3 นักเรียนจะต้องเข้าแถวเพื่อรับอาหารมารับประทาน

2.4.4 นักเรียนจะต้องเข้านอนเวลา 20.30 น.

2.4 การวางตนให้เหมาะสม

เนื่องจากค่ายมิใช่บ้านของเด็ก ๆ ซึ่งมีแต่คุณพ่อคุณแม่ แต่ค่ายมีผู้คนมากมาย ซึ่งนักเรียนรู้จักและไม่รู้จัก ครูประจำชั้นจะต้องอธิบายให้นักเรียนทราบว่าการวางตนให้เหมาะสม นักเรียนจึงควรปฏิบัติตน ดังนี้

2.4.1 ไม่ส่งเสียงดัง ไม่อาละวาด ไม่นอนกับพื้น ไม่ร้องไห้แง

2.4.2 การทานอาหาร ก่อนการทานอาหารต้องล้างมือก่อน ไม่ควรคายเศษอาหารบนโต๊ะ ควรใช้ช้อนตักข้าวทาน ไม่ควรใช้มือหยิบอาหารเข้าปาก การทานข้าวควรใช้ช้อนปาดข้าวบนขอบจานให้เรียบร้อย และเมื่อทานเสร็จแล้วจะต้องถือจานไปใส่ไว้ในภาชนะที่เตรียมไว้ให้ เป็นต้น

2.4.3 การเข้าสังคม

1) อยู่ในบริเวณค่ายพักแรมจะต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย ไม่ส่งเสียงดัง เวลาอยู่ในห้องประชุมจะต้องรู้จักกฎระเบียบของค่าย

2) อยู่นอกสถานที่จะต้องประพฤติตนให้เหมาะสม ไม่ส่งเสียงดัง ไม่อาละวาด ไม่ทิ้งตัวลงนอนกับพื้น เวลาเข้าห้องนํ้าอย่าดึงกางเกงลงมาทั้งหมดจนเห็นกัน

3) การเข้าวัดทำบุญจะต้องทำตัวให้เรียบร้อย (ในกรณีที่มีกิจกรรมทางศาสนา)

4) กรณีออกนอกสถานที่ เมื่อพบเห็นคนแปลกหน้ามาชวนไปด้วย ควรทำอย่างไร

5) สิ่งของต่าง ๆ ที่วางอยู่ตามร้านต่าง ๆ จะหยิบโดยพลการไม่ได้ การหยิบจะต้องได้รับอนุญาตจากคุณครูและมีเงินเพื่อแลกเปลี่ยนเสมอ

2.4.4 การเชื่อฟังคุณครูครูต้องอธิบายถึงการไปค่ายว่าเป็นการที่เด็กจะได้มีโอกาสไปเปิดโลกทัศน์ที่แปลกใหม่ พบสิ่งใหม่รอบตัวมากมาย บางสิ่งเด็กเคยเห็น บางสิ่งเด็กไม่เคยเห็น เด็กจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามที่คุณครูบอก เช่น

- 1) ครูบอกว่าอย่าออกนอกห้อง นักเรียนก็ต้องอยู่ในห้อง
- 2) เด็กจะไปไหนคนเดียวไม่ได้ เด็กก็ต้องปฏิบัติตาม เป็นต้น

2.4.5 การเตรียมตัวก่อนไปค่าย

ครูประจำชั้นต้องอธิบายให้เด็กฟังว่า การเตรียมร่างกายไปค่ายพักแรม เด็กควรจะต้องมีร่างกายที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วย ดังนั้น เด็กควรปฏิบัติก่อนไปค่ายดังนี้ คือ

- 1) ออกกำลังกาย เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง
- 2) รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่
- 3) พักผ่อนให้เพียงพอ ไม่นอนดึก
- 4) ต้องตื่นนอนแต่เช้า อย่างนอนตื่นสายในวันเดินทางไปค่าย

ดังที่กล่าวมาแล้วเมื่อเด็กพิเศษมีการรับรู้ช้า การเข้าใจเรื่องราวและการปรับตัวช้ากว่าปกติ ดังนั้น จึงต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ การปรับตัว โดยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กพิเศษทีละน้อย แต่ให้อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพื่อข้อมูลจะได้ค่อยซึมซับเข้าไปในระบบความจำของเด็กพิเศษ ซึ่งหัวข้อที่นำมาสอนอธิบายในการเตรียมตัว สรุปได้

1. รู้จักตนเอง
2. สถานที่ตั้งค่าย
3. การเดินทางโดยรถยนต์
4. ระเบียบของค่ายพักแรม
5. การวางตนให้เหมาะสม
6. การเตรียมตัวก่อนไปค่าย

จากที่กล่าวมาทั้ง 6 ข้อนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กพิเศษอย่างมาก เพราะเด็กพิเศษจะรู้ว่าตัวเขาเป็นใคร ไปทำอะไร ที่ไหน ทำเมื่อไหร่ และทำอะไร จะต้องปฏิบัติตนอย่างไร ระเบียบกฎเกณฑ์ เขามีอย่างไร และเมื่อออกนอกสถานที่จะต้องปฏิบัติตนเองอย่างไร และสุดท้ายเด็กจะได้ไปค่ายพักแรมได้ จะต้องมีความร่างกายที่แข็งแรง และต้องเตรียมตัวอย่างดี

3. อาหารสำหรับเด็กพิเศษ

อาหารแต่ละมื้อนับได้ว่ามีประโยชน์สำหรับสมาชิกชาวค่ายทุกคนที่เข้าค่าย เนื่องจากมีการเคลื่อนไหวร่างกายและใช้พลังงานกันมากมายในกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และเมื่อถึงเวลามื้ออาหารทุกคนมีความสุขกับการได้ทานอาหารอย่างอร่อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรสชาติ ปริมาณ และคุณค่าทางอาหาร บางคนชอบเคี้ยวอาหารอย่างอร่อย ตัดแยกอาหารได้เอง ตักได้เอง จับช้อนได้ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของเด็กปกติทุกคนที่พัฒนาการถึงวัย แต่สำหรับเด็กพิเศษแล้ว บางเรื่องแม้จะมีอายุเกินวัยที่พัฒนาการถึงแล้ว แต่ด้วยความบกพร่องทางสติปัญญาและระบบการควบคุมกลไกบางอย่างทำให้เกิดความบกพร่องไม่สามารถทำได้เอง จึงต้องมีการย่อยขั้นตอนหรือมีการช่วยเหลือเด็กให้สามารถทานอาหารได้เอง ตักข้าวได้เอง ตามศักยภาพของตนเอง

การทำค่ายสำหรับเด็กพิเศษ ฝ่ายอาหารนับว่ามีบทบาทเริ่มตั้งแต่การออกสำรวจพื้นที่ ฝ่ายอาหารก็ต้องเดินทางไปดูสถานที่ ติดต่อประสานงานเรื่องอาหาร ราคา ลองชิมรสชาติ ปริมาณ ประเมินราคา รายละเอียดต่าง ๆ ให้ได้ข้อมูลในส่วนของอาหารมากที่สุด และที่สำคัญฝ่ายอาหารจะต้องรู้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ต้องรู้ว่าสมาชิกชาวค่ายนับถือศาสนาอะไรบ้าง เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู ศาสนาละกัคน จำนวนเท่าไร เพื่อจะได้แจ้งรายการอาหารสำหรับสมาชิกที่ต้องการรายการอาหารพิเศษตามความเชื่อของแต่ละศาสนา

2. ต้องรู้ว่าสมาชิกชาวค่ายที่เป็นเด็กทั้งหมดทานอาหารรสเผ็ดกี่คน รสจืดกี่คน เพื่อจะได้จัดให้เหมาะสมตามจำนวนและปริมาณกับความต้องการ

3. ฝ่ายอาหารต้องรู้ว่า เมนูอาหารของแต่ละมื้อเหมาะสมกันหรือไม่ เช่น มื้อเช้าควรเป็นอาหารอ่อน ๆ รสไม่จัด เป็นต้น

4. ฝ่ายอาหารต้องรู้ตารางกิจกรรมของแต่ละวันว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง พักรับประทานอาหารว่างช่วงใดบ้าง เพื่อจะได้จัดให้ตรงตามเวลาพัก

5. ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญ คือ ฝ่ายอาหารจะต้องติดต่อประสานงานควบคุมดูแลการทำอาหารให้พร้อมเสร็จ ก่อนรับประทานอาหารของแต่ละมื้อประมาณ 30 นาที

6. ฝ่ายอาหารจะต้องพิจารณาให้มากที่สุด คือ ความสะอาดทั้งผู้ทำอาหาร สถานที่ทำการประกอบอาหารอย่างถูกต้องตามหลักอนามัย คุณภาพของวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารต้องสด เป็นต้น

ตารางที่ 2 อาหารของเด็กปกติและเด็กพิเศษ

เด็กปกติ	เด็กพิเศษ
อาหารทั่วไป - เนื้อสัตว์ การหั่นก็แล้วแต่จะปรุง มีเล็กบ้าง ใหญ่บ้าง - ผลไม้ เด็กปกติปอกได้เอง ทางด้านรสชาติ - จะต้องรสชาติเข้มข้นตามแต่ละชนิดของอาหาร	อาหารทั่วไป <i>กรณีเด็กเล็ก</i> เนื้อสัตว์ การหั่นเนื้อสัตว์จะต้องหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ เนื้อสัตว์ต้องนิ่ม เพราะเด็กยังไม่สามารถบดเคี้ยวได้ละเอียดเพียงพอ บางคนเคี้ยวไม่เป็นจะกลืนเลย อาจทำให้ติดคอได้ และยังไม่สามารถตัดแบ่งเป็นคำได้ <i>กรณีเด็กโต</i> - เนื้อสัตว์ ดูตามความเหมาะสม ตัวอย่างอาหาร 1. ข้าวผัด ข้าวต้ม เนื้อสัตว์หั่นชิ้นเล็กทุกชนิด 2. ก๋วยเตี๋ยว เส้นต้องนิ่ม น้ำซุปรสจืด ลูกชิ้นผ่าครึ่ง 3. ต้มจืด ผัก และเนื้อสัตว์ต้องเปื่อย 4. เมนูที่ขาดไม่ได้ คือ ไข่เจียว ด้านผลไม้ - เด็กพิเศษยังต้องช่วยเหลือ เช่น การปอกเปลือก เช่น กัลยัม ส้ม ถั่ว เป็นต้น ขนมหวาน - กัลยัมบวชชี กัลยัมต้องหั่นชิ้นเล็กพอคำ รสชาติอาหาร เด็กพิเศษ จะทานอาหารรสชาติค่อนข้างอ่อน/ออกหวาน

4. อัตราส่วนระหว่างบุคลากรครูกับเด็กพิเศษ

การทำค่ายสำหรับเด็กพิเศษจะแตกต่างจากค่ายของเด็กปกติ เพราะเด็กพิเศษมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การเข้าสังคม ทางด้านร่างกายและอารมณ์ ดังนั้น การดูแลเด็กพิเศษในการเข้าค่ายพักแรม ไม่ว่าจะทำกิจกรรม ทานอาหาร การช่วยเหลือตนเอง หรือกิจกรรมอื่น ๆ ควรใช้อัตราส่วนดังนี้

กรณีที่ 1 อัตราส่วนครู 1 คนต่อเด็ก 3 คน เป็นกรณีเด็กที่มีความบกพร่องปานกลาง

กรณีที่ 2 อัตราส่วนครู 1 คนต่อเด็ก 4 คน ในกรณีเด็กที่มีความบกพร่องน้อย

กรณีที่ 3 อัตราส่วนครู 1 คนต่อเด็ก 1-2 คน ในกรณีเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรง

กรณีที่ 4 อัตราส่วนครู 1 คนต่อเด็ก 1 คน ในกรณีเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรง

5. ของเล่นสำหรับเด็กพิเศษ

ของเล่น ในความหมายของเด็กพิเศษ หมายถึง สิ่งของที่มีคุณค่าทางจิตใจ ที่เล่นแล้วมีความสุข สนุกสนาน และผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความเพลิดเพลิน เช่น ตุ๊กตาเก่า ตุ๊กตาหมา หมอนช้าง ผ้าเช็ดหน้าเก่า ปลอกหมอน และอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งเด็กเล่นเป็นประจำ ถือติดมือ หรือห่วงตัวไม่ได้ ซึ่งหากมองตามรูปลักษณ์แล้ว คนปกติจะคิดว่าไร้ความหมาย ไม่มีค่าหรือสกปรก แต่ว่า “สิ่งเล็กน้อย ๆ เหล่านี้ที่ผู้ใหญ่มองข้าม แต่บางครั้งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กพิเศษเลยทีเดียว”

ของเล่นติดมือกับเด็กพิเศษในการเข้าค่ายพักแรมมีความสำคัญมาก เพราะการที่เด็กมาเข้าค่ายพักแรมจะต้องห่างบ้าน ห่างคุณพ่อคุณแม่ หรือพี่เลี้ยง เมื่อทำกิจกรรมเสร็จเวลาเข้านอนตามปกติ หากอยู่บ้านเด็กพิเศษจะนำของเล่นติดมือเข้านอนด้วยก็จะหลับ ดังนั้น เมื่อเด็กพิเศษที่ติดของเล่นมาเข้าค่ายพักแรมและไม่ได้นำของเล่นที่ติดมือมาด้วย ทำให้เด็กนอนไม่หลับตลอดทั้งคืน ส่งผลให้ผู้ดูแลก็จะนอนไม่หลับไปด้วย เพราะถ้าเด็กที่อยู่ในความดูแลหายไปความรับผิดชอบก็จะตกมาอยู่แก่ผู้ดูแล

ทางแก้ไขก็คือ ทางคณะผู้จัดทำค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษจะต้องจัดทำสมุดบันทึกพฤติกรรมสำหรับเด็กพิเศษในการเข้าค่าย เพื่อจะได้ข้อมูลในเชิงลึกของเด็กพิเศษที่จะมาเข้าค่ายว่า มีอะไรเป็นพิเศษบ้าง เพราะสมุดบันทึกพฤติกรรม ทางผู้ปกครองจะบอกข้อมูลรายละเอียดของเด็กพิเศษไว้ ยกตัวอย่างเช่น ยาประจำตัว สิ่ง que เด็กชอบและไม่ชอบ อาหารที่ชอบ ไม่ชอบ วิธีการนอนนอนอย่างไร เด็กที่นอนยากจะอย่างไรถึงจะหลับ เป็นต้น

6. ยานพาหนะในการเดินทางสำหรับเด็กพิเศษ

ยานพาหนะ (รถยนต์) สำหรับการเดินทางมี 2 แบบ คือ

1. รถบัสพัดลม

1.1 พิจารณาด้านราคา รถบัสราคาจะถูกไม่สูงเกินไป ซึ่งมีผลต่อการทำงบประมาณเช่นกัน

1.2 พิจารณาด้านความปลอดภัย รถบัสพัดลมจะมีความปลอดภัยน้อยกว่ารถปรับอากาศ เหตุผลเพราะ รถบัสพัดลมซึ่งมีหน้าต่างสำหรับเปิดได้ หากเด็กยืนอวัยวะออกจากตัวถึงรถจะเกิดอุบัติเหตุได้

1.3 พิจารณาด้านความเหมาะสม รถบัสพัดลมจะไม่ค่อยสบายต่อเด็กพิเศษ เพราะเด็กพิเศษบางประเภทจะทนไม่ได้ต่อสภาพอากาศที่ร้อน อบอ้าว และแออัด ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลถึงพฤติกรรมของเด็กพิเศษได้ เช่น อาละวาด ส่งเสียงร้อง กรีด ได้เสมอ

1.4 พิจารณาด้านคุณภาพของพนักงานขับรถ โดยส่วนมากแล้วพนักงานขับรถบัสพัดลมจะมีความสามารถ ระเบียบปฏิบัติในการออกรถน้อยกว่าพนักงานขับรถปรับอากาศ

1.5 พิจารณาด้านมารยาท พนักงานขับรถบัสพัดลม โดยทั่วไปจะมีกิริยามารยาทไม่ค่อยเรียบร้อย เมื่อเทียบกับพนักงานขับรถปรับอากาศ

2. รถปรับอากาศ

2.1 พิจารณาด้านราคา รถปรับอากาศจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารถบัสพัดลม ซึ่งมีผลต่อการทำงบประมาณค่าใช้จ่ายของค่ายจะสูงกว่ารถบัสพัดลมประมาณ 50% และมีผลต่อราคาค่าใช้จ่ายของเด็ก

2.2 พิจารณาด้านความปลอดภัย รถปรับอากาศจะมีความปลอดภัย 100% สำหรับกรณีที่เด็กพิเศษจะยืนอวัยวะออกนอกตัวถึงรถ

2.3 พิจารณาด้านความเหมาะสม รถปรับอากาศจะมีความสบายมากกว่ารถบัสพัดลม เช่น อากาศเย็นสบาย ความเงียบเพราะไม่มีเสียงลม กลิ่นจากภายนอกไม่เข้าภายในรถ สิ่งเหล่านี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กพิเศษ

2.4 พิจารณาด้านพนักงานขับรถ พนักงานขับรถที่สัปรบอากาศจะมีประสิทธิภาพมากกว่าพนักงานขับรถที่สัปรบธรรมดา (พิจารณาภาพรวม)

2.5 พิจารณาด้านมารยาท ในด้านมารยาทของพนักงานขับรถเมื่อมองในภาพรวมแล้ว พนักงานขับรถที่สัปรบอากาศจะมีมารยาทดีกว่าพนักงานขับรถที่สัปรบธรรมดา

นอกจากนี้สิ่งสำคัญซึ่งจะมองข้ามไม่ได้ แม้ว่าทางคณะผู้จัดทำค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษจะตัดสินใจที่จะเลือกยานพาหนะในการเดินทางได้แล้วก็ตาม คณะผู้จัดจะต้องแจ้งหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่โดยสารแก่ทางบริษัท/พนักงานขับรถก่อน ด้วยเหตุผลเพื่อให้พนักงานขับรถ/บริษัทได้ทราบว่าเป็นอย่างไร มีสภาพอย่างไร พฤติกรรมเป็นอย่างไร ให้ทราบก่อนเป็นข้อมูลเบื้องต้นก่อนการตัดสินใจในการจะรับงาน การคิดราคา การส่งพนักงานมาขับ เหตุผลเพราะว่าหากทางบริษัท/พนักงานทราบข้อมูลเด็กพิเศษแล้ว และยอมรับงาน ย่อมเป็นเครื่องประกันได้ระดับหนึ่งว่า เราได้รถดี คนขับดี มีความรับผิดชอบ ใจเย็น รักและเข้าใจเด็ก จะไม่อารมณ์เสีย ส่งผลถึงความปลอดภัย และความสุขในการเดินทาง และจะหาที่พักสำหรับให้เด็กพิเศษเข้าห้องน้ำได้ และรอได้

แต่หากไม่แจ้งข้อมูลของเด็กให้ทราบ และเกิดรับงานมาและมาทราบภายหลังอาจเกิดข้อขัดแย้ง คือ

1. ไม่พอใจเด็ก เรียกค่ารถเพิ่มเติมภายหลัง เรียกค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของเด็กพิเศษ เช่น ดึง แทะ เจาะ ฉีก ฯลฯ
2. ขับรถจะอารมณ์เสียบ่อย เบรกแรง พุดจาไม่สุภาพ ไม่เพราะ บริการไม่ดี ฯลฯ
3. อาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย หากคนขับรถหงุดหงิดง่าย อารมณ์เสียง่าย

7. การดูแลเด็กพิเศษระหว่างเดินทาง

การเดินทางไปค่ายของเด็กพิเศษ ครูผู้ดูแลจะต้องมีความละเอียดถี่ถ้วนมากกว่าเด็กปกติหลายเท่า เพราะว่าเด็กพิเศษจะมีทั้งประเภทสื่อสารบอกความต้องการได้ สื่อสารบอกความต้องการไม่ได้ บางคนไม่มีภาษา บางคนมีภาษาแต่สื่อสารไม่ตรงตามความต้องการ เด็กบางคนคิดอย่างทำอย่าง ตัวอย่างเช่น หิวน้ำ ปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะ แต่สื่อบอกคุณครูที่ดูแลไม่ได้ หรือสื่อสารบอกความหมายหรือความต้องการแล้ว แต่ครูผู้ดูแลหรือพี่เลี้ยงที่ดูแลไม่เข้าใจ ไม่รู้ว่าเด็กสื่อสารว่าอย่างไร เด็กจะบอกอะไร

หากคุณครูที่ดูแลรู้ เข้าใจ ในการสื่อความหมายปัญหาที่ไม่เกิด ตรงกันข้ามหากครูผู้ดูแล พี่เลี้ยงไม่เข้าใจ เด็กพิเศษ ก็เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ส่งเสียงดัง ร้องไห้ ทำร้ายตนเอง กระโดด วิ่งไปมา เขย่าสิ่งของ จับอวัยวะ ปัสสาวะราด อุจจาระราด เป็นต้น

ดังนั้น ข้อควรปฏิบัติ คือ

7.1 ก่อนเดินทางประมาณ 30 นาที-1 ชั่วโมง คุณครูผู้ดูแลหรือพี่เลี้ยงจะต้อง พาเด็กพิเศษ/เด็กพิเศษที่อยู่ในความดูแลตามอัตราส่วนที่กำหนดให้ไปทำกิจกรรมให้เรียบร้อย คือ ปัสสาวะ อุจจาระให้เรียบร้อยก่อนขึ้นรถเสมอ

เหตุผลคือ เด็กพิเศษจะเกิดการตื่นตระหนก ตื่นเต้น บางคนตื่นเต้นมาก จนระบบการควบคุมการขับถ่ายบังคับไม่ได้ ทำให้ปัสสาวะราด อุจจาระราด หรืออาเจียนก็มี กรณี เคลื่อนไหวได้ปกติ

สำหรับเด็กพิเศษ กรณีที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหว ควรใช้ผ้าอ้อมชนิดสำเร็จรูป สวมใส่ก่อนเดินทางเพื่อความสะอาดในการดูแล

ครูผู้ดูแล พี่เลี้ยง ควรบันทึกการเข้าห้องน้ำแต่ละครั้งไว้ว่าใช้เวลาเท่าไร เหตุผล เพื่อจะได้คำนวณได้ว่าจะต้องพาเด็กพิเศษเข้าห้องน้ำครั้งต่อไปเวลาเท่าไร ตัวอย่างเช่น เข้าห้องน้ำ ก่อนขึ้นรถเดินทางเวลา 08.00 น. ต้องบันทึก และครั้งต่อไปจะต้องใช้เวลา 10.00 น. เพราะเป็นช่วง ระยะพอดีกับการปัสสาวะ เนื่องจากระยะเวลาเสี่ยงของการขับถ่าย/ปัสสาวะสำหรับเด็กพิเศษจะห่างกัน ประมาณ 2-3 ชั่วโมง หากแต่เมื่อถึงเวลาแล้วและพาเข้าห้องน้ำ หากนั่งโง่แล้ว/เปิดช่องกางเกง เพื่อถ่ายแล้ว จับเวลาประมาณ 5-10 นาที หากได้เวลา 5-10 นาทีแล้ว ยังไม่ถ่ายก็แสดงว่าไม่ถ่าย ก็พาออกจากห้องสุขาได้

การตรวจสอบเวลาการเข้าห้องน้ำของเด็กพิเศษ จะมีผลสัมพันธ์กันกับการสำรวจ เส้นทาง การหาจุดพักรถในการเดินทางเพื่อให้เด็กพิเศษได้เข้าห้องน้ำระหว่างทางนั้น หมายความว่า เมื่อรถออกเดินทางจากจุดที่ตั้งครั้งแรก จุดพักรถครั้งต่อไปควรมีระยะเวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง นับจาก จุดออกรถจุดแรก

7.2 การเดินทางไปค่ายของเด็กพิเศษ เด็กกลุ่มนี้จะมีความตระหนักรู้/รับผิดชอบ ต่อตนเอง/ต่อส่วนรวมน้อยมาก บางคนต้องการการดูแลเอาใจใส่มากกว่าเด็กพิเศษทั่วไป เช่น เด็กพิเศษ ที่มีความเร็ว/ความไวสูง (พวกกลุ่มอาการไฮเปอร์แอคทีฟ เด็กกลุ่มอาการนี้จะมีความเร็ว คล่องตัว ไวมาก ดังนั้น จะเพเลอไม่ได้ เพราะชอบสำรวจสิ่งแปลกใหม่ เดินไปคนเดียวหรือวิ่งไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น วิธีการรักษาความปลอดภัยในการดูแลเด็กพิเศษ มีดังนี้ คือ

- 7.2.1 ก่อนขึ้นรถเดินทาง
- 7.2.2 อยู่บนรถเดินทาง
- 7.2.3 ลงรถ ณ จุดพักระหว่างทาง
- 7.2.4 ขึ้นรถจากจุดพักรถ
- 7.2.5 ขณะทำกิจกรรม
- 7.2.6 ขณะหลังทำกิจกรรมเสร็จสิ้น
- 7.2.7 กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุ

จะต้องปฏิบัติ คือ การตรวจสอบรายชื่อเด็กในกลุ่มที่รับผิดชอบ ตรวจสอบเด็กที่ดูแล ทุกครั้ง เพราะเป็นมาตรการดูแลและรักษาความปลอดภัยอย่างดี เพราะว่าขณะใดขณะหนึ่ง เมื่อผู้ดูแลเผลอเลินเล่อหรือไม่ระมัดระวัง เด็กพิเศษก็จะเดินจากเราไปโดยไม่บอกกล่าวและเดินไปเรื่อย ๆ เมื่อ เวลานานเข้าเด็กก็เดินไปไกลขึ้น (ภาษาที่เรียกกันว่า เด็กหลุด) แต่หากกลุ่มหรือครูผู้ดูแลหรือหัวหน้ากลุ่ม ตรวจสอบเด็กที่อยู่ในความดูแลเป็นระยะตามที่กล่าวมาโอกาสที่เด็กจะหลุดมีค่าเป็นศูนย์

8. การบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการ

การบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการ มีความหมายว่า เรื่องที่บันทึกเพื่อเป็นหลักฐาน จากการตอบสนองสิ่งเร้าจากการเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น ซึ่งมีความสำคัญมากสำหรับคณะทำงานค่าย แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. ต่อครูประจำกลุ่มผู้ดูแลเด็กพิเศษ
2. ต่อคณะทำงานค่ายพักแรม
3. ต่อผู้ปกครองเด็กพิเศษ

ส่วนที่ 1 ประโยชน์ต่อครูประจำกลุ่มผู้ดูแลเด็กพิเศษ

สมุดบันทึกพฤติกรรมมีประโยชน์ เนื่องจากจะบ่งบอกข้อมูลส่วนตัวของเด็กพิเศษ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. ส่วนข้อมูลส่วนตัว จะประกอบด้วย ชื่อจริง นามสกุล ชื่อเล่น อายุ เพศ อยู่ห้อง นักรดคันที่ สีประจำกลุ่ม และชื่อกลุ่ม
2. ส่วนของประเภทความพิการ ลักษณะอาการ ยาประจำตัว โรงพยาบาลหรือแพทย์ ประจำตัว เบอร์โทรติดต่อกรณีฉุกเฉิน อาหารที่ไม่ชอบ ปัญหาพฤติกรรม และวิธีการปรับพฤติกรรม

ข้อมูลส่วนนี้เป็นความรู้พื้นฐานที่ครูผู้ดูแลเด็กพิเศษจะต้องทราบ เพื่อการดูแล จะได้ไม่เกิดข้อผิดพลาดหรือการดูแลบกพร่อง

3. เกณฑ์การประเมิน จะแบ่งออกเป็น 4 กรณี คือ

3.1 เด็กทำได้เอง

3.2 เด็กต้องได้รับการกระตุ้นด้วยวาจา

3.3 เด็กต้องได้รับการชี้แนะจากครู

3.4 เด็กต้องได้รับการช่วยเหลือจากครูในการปฏิบัติ

เกณฑ์ทั้ง 4 นี้ จะเป็นเครื่องมือชี้วัดหรือช่วยเหลือครูผู้ดูแลเด็กพิเศษว่า จากกิจกรรม ที่เด็กเข้าตามฐานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กพิเศษได้รับการส่งเสริมปฏิบัติได้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด และเมื่อทำการประเมินจะทำได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

4. รายการกิจกรรม การบันทึกพฤติกรรมเด็กพิเศษจากการเข้าค่ายพักแรม จะดูได้ง่าย จากตารางกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในสมุดบันทึก เพราะรายการจะระบุวันที่ทำกิจกรรม เช่น

วันพุธที่ 24 มีนาคม 2553

กิจกรรมที่ 1 ไหว้พระทำบุญ

กิจกรรมที่ 2 เล่นน้ำ

กิจกรรมที่ 3 บายศรีสู่ขวัญ

วันพฤหัสบดีที่ 25 มีนาคม 2553

กิจกรรมที่ 4 เดินทางไกลไปปิกนิก

กิจกรรมที่ 5 ศิลปะกับการผจญภัย

ฐานที่ 1 ศิลปะงานปูนสูง-ต่ำ

ฐานที่ 2 ด้ายมหัศจรรย์

ฐานที่ 3 ดีเกาะเคาะกะลา

ฐานที่ 4 ถังสี กาละมัง หม้อ

ฐานที่ 5 ครูตั้งพาเพลิน

ฐานที่ 6 ผจญภัยกับครูนพ

ฐานที่ 7 ครูยักษ์พาลุย

ฐานที่ 8 ที่เด็ดครูวี

ฐานที่ 9 ครูเอิร์กเด็ก

กิจกรรมที่ 6 กีฬากับเกม

กิจกรรมที่ 7 ความบอยไนท์

วันศุกร์ที่ 26 มีนาคม 2553

กิจกรรมที่ 8 ปลุกป่า 99 ต้น

กิจกรรมที่ 9 ทำของที่ระลึก

กิจกรรมที่ 10 ชมสวนรุกขชาติ ณ น้ำตกมวกเหล็ก

ครูผู้ดูแลเด็กพิเศษสามารถประเมินเด็กพิเศษที่รับผิดชอบได้ทันที รวดเร็ว และแม่นยำ

5. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นครูประจำกลุ่ม ส่วนนี้เป็นส่วนที่ครูประจำกลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติม หรือข้อเสนอแนะนอกเหนือจากการสังเกตพฤติกรรม หรือการลงแบบประเมินเด็กพิเศษในขณะที่ลงคะแนน และไม่สามารถเขียนลงในช่องรายการกิจกรรมได้ เนื่องจากมีรายละเอียดจึงมาลงเพิ่มเติมในส่วนนี้

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ต่อคณะทำงานค่ายพักแรม

สมุดบันทึกพฤติกรรมสำหรับเด็กพิเศษ มีประโยชน์ต่อคณะทำงานในกรณีของคณะทำงานจะมีข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกค่ายทั้งหมดว่า มีเพศชายกี่คน เพศหญิงกี่คน อายุเฉลี่ยเท่าไร กลุ่มอาการของความพิการมีกลุ่มอาการใดบ้าง เช่น กลุ่มอาการดาวน์ซินโดรม กลุ่มอาการออทิสติก กลุ่มพัฒนาการล่าช้า กลุ่มบกพร่องทางการเรียนรู้เฉพาะด้าน (LD) เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทางคณะทำงานสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาทำการวิเคราะห์และประเมินการทำงานได้ เช่น

- นำมาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเพศและวัย
- การนำเสนอเนื้อหาของกิจกรรมที่ใช้ เด็กพิเศษประเภทกลุ่มอาการดาวน์ซินโดรม ควรนำเสนอกิจกรรมอย่างไร เด็กกลุ่มอาการออทิสติกควรนำเสนอกิจกรรมอย่างไร เด็กกลุ่มตาบอดควรนำเสนอกิจกรรมอย่างไร เด็กกลุ่มอาการ LD ควรนำเสนอกิจกรรมอย่างไร เป็นต้น
- คณะทำงานสามารถนำข้อมูลจากการประเมินของครูประจำกลุ่มนำมาสรุปเนื้อหาว่าการจัดค่ายพักแรมนั้น ประสบผลสำเร็จหรือให้เด็กทำกิจกรรมแล้วผ่านเกณฑ์หรือไม่ เพื่อนำไปปรับปรุงในการทำค่ายครั้งต่อไป
- ประโยชน์เพื่อนำข้อมูลของเด็กพิเศษมาประเมินและสรุปผลส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงาน/องค์กรที่ให้ทุนสนับสนุน
- ประโยชน์จะรับรู้ข้อมูลจากครูประจำกลุ่มว่า มีความคิดเห็นต่อการทำงานของคณะทำงานอย่างไร ซึ่งดูจากข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

สมุดบันทึกนี้มีประโยชน์ต่อผู้ปกครองกรณีที่เมื่อกลับมาจากค่ายพักแรมแล้วทางครูประจำกลุ่มส่งสมุดบันทึกให้แก่ผู้ปกครองเพื่อดูและวิเคราะห์ผลการประเมินจากคุณครูประจำกลุ่มและผู้ดูแลว่า บุตรของตนระหว่างอยู่ค่ายพักแรมกับระหว่างอยู่บ้านที่มีคุณพ่อคุณแม่ มีความแตกต่างกันเช่นไร เช่น เด็กพิเศษอยู่บ้าน ทานข้าวคุณแม่ต้องคอยป้อนข้าว ป้อนน้ำ อาบน้ำให้ แต่งตัวให้ สวมรองเท้าให้ แต่ระหว่างไปค่ายพักแรม เด็กพิเศษทานข้าวเอง อาบน้ำเอง แต่งตัวเอง สวมรองเท้าเองได้เป็นลำดับ และจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า เหตุใดเด็กพิเศษอยู่บ้านทำอะไรไม่ได้เลย แต่เหตุใดตอนไปค่ายเด็กพิเศษกลับทำได้ เป็นต้น

และเมื่อส่งกลับมายังคณะทำงาน ก็จะได้ข้อมูลทางบ้านว่า ระหว่างเด็กอยู่บ้านเด็กพิเศษมีพฤติกรรมอย่างไร อยู่ค่ายพักแรมเด็กมีพฤติกรรมอย่างไร จะได้ทำให้การประเมินผลมีข้อมูลที่อ้างอิงได้ถูกต้องแม่นยำขึ้น มิได้เป็นเพียงการคาดเดาหรือเพียงแต่การคาดคะเน

บทสรุป

การอยู่ค่ายพักแรมนั้นมิได้หมายความว่าเพียงการไปพักแรมนอกสถานที่ หรือการไปค้างอ้างแรมเป็นกลุ่มโดยใช้ชีวิตตามธรรมชาติ เพื่อความสนุกสนานร่วมกันเท่านั้น แต่การอยู่ค่ายพักแรมยังมีความหมายต่อผู้เข้าร่วมอยู่ค่ายพักแรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาการ การศึกษา และการสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ และในปัจจุบัน ได้กลายเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์เรา โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เพราะได้กลายเป็นรูปแบบหนึ่งของความสนุกสนาน และการพักผ่อนหย่อนใจโดยใช้ชีวิตแบบง่าย ๆ ภายนอกสถานที่โดยมีการศึกษาและการฝึกปฏิบัติเข้าไปเกี่ยวข้อง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ ลักษณะของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้แตกต่างจากคนปกติ แต่ความพิเศษของกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากรไม่ว่าจะเป็น ผู้จัดกิจกรรม คณะทำงาน พี่เลี้ยง อาสาสมัคร วิทยากร พนักงานขับรถ ทุกคนต้องเข้าใจในธรรมชาติ และพฤติกรรมของเด็กพิเศษ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป และทุกคนต้องมีแนวคิดเดียวกัน คือ เด็กพิเศษมีพัฒนาการของเขาเป็นไปอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป เราต้องเอาใจใส่ดูแลและสังเกต อย่างใกล้ชิด และกิจกรรมที่ใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการของเขา คือ กิจกรรมค่ายพักแรม ซึ่งจะทำให้เด็ก ๆ ได้ประโยชน์ 4 ด้าน คือ การมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์

การจัดทำค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ

โดย มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

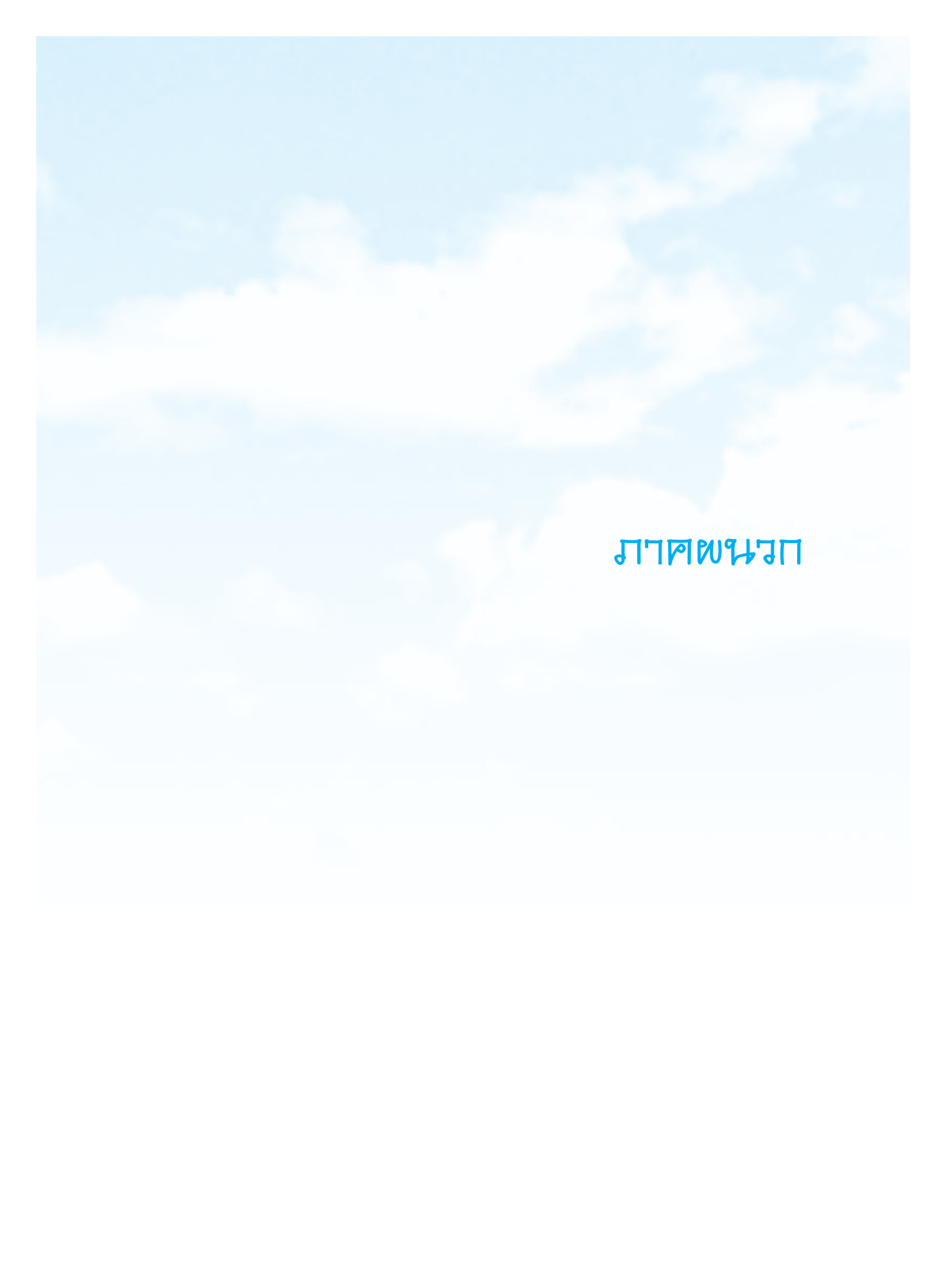

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม, กรมการศาสนา. (2553). **คู่มือการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรม สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกื้อ แก้วเกต. (2524). **เขาบริหารค่ายพักแรมกันอย่างไร**. วารสารค่ายพักแรม 1. (ตุลาคม 2524), 7-8.
- เกื้อ แก้วเกต. (2531). **กิจกรรมเยาวชนสัมพันธ์**. เอกสารการสอนชุดวิชากิจกรรมและประสบการณ์เยาวชน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ความต้องการพิเศษของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์. (2551). วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2553. จาก www.surasee.com/index.php?lay=boardshow...
- จรินทร์ ธานีรัตน์. (2513). **การจัดค่ายพักแรม**. กรุงเทพมหานคร : บางกระแสการพิมพ์.
- ชาติรี ยิ้มรักษา. (2550). **ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมเยาวชนที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่เข้าค่ายพักแรม**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการนันทนาการ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทรงสุตา ภู่อ่าง. (2553). วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2553. จาก <http://www.human.cmu.ac.th/~hc/ebook/006103/lesson3/02.htm>
- ทวีทรัพย์ ผลนัย. (2553). **เด็กพิเศษดูแลด้วยความรัก พัฒนาด้วยความเข้าใจ**. วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2553. จาก <http://edu.tbshoponline.com/pdf/a.pdf>
- ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ. (2546). **นันทนาการเพื่อกลุ่มบุคคลพิเศษ**. โครงการพัฒนารายวิชา 3906308 นันทนาการเพื่อกลุ่มบุคคลพิเศษ. (อัดสำเนา)
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์. (2552). **ประวัติค่ายพักแรมในอเมริกา**. เอกสารอัดสำเนา.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. (2553). วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2553. จาก www.thaioctober.com/forum/index.php?topic=916.0
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาลูกและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550. (2553). วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2553. จาก <http://www.thailandlawyercenter.com>
- ภูสิทธิ์ ประยูรอนุเทพ. (2540). **การศึกษาการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- วาริ ธีระจิตร. (2537). **การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิพงษ์ชัย ร้องขึ้นแก้ว. (2549). **การจัดการค่ายพักแรม (Camp Management)**. กรุงเทพมหานคร : จินดาสาส์นการพิมพ์.
- วิพงษ์ชัย ร้องขึ้นแก้ว. (2551). **รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์**. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราณา)
- วีระ วิเศษสมิต. (2546). **ค่ายพักแรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2536). **เอกสารประกอบคำบรรยายการจัดค่ายและบริหารค่ายพักแรม**. การศึกษาต่อเนื่อง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัคราณา)
- สาวิตรี รุญเจริญ. (2549). **เด็กพิเศษกับความพิเศษของชีวิต**. วารสารศูนย์บริการวิชาการ, 14(4), 14-17.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2532). **รายงานวิจัยการศึกษา รูปแบบการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- สำนักส่งเสริมความเสมอภาคชายหญิง. (2553). วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2553. จาก <http://www.women-family.go.th/women2/menu302.html>
- สุภวัฏ ฝ่องพันธุ์งาม. (2538). **การพัฒนารูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ**. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล มั่นนีก. (2527). **ความคิดเห็นของคณะกรรมการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดดำเนินการค่ายพักแรม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. (2553). วันที่ค้นข้อมูล 24 กรกฎาคม 2553. จาก <http://learners.in.th/blog/patranart/258581>
- เอกนิพัทธ์ กล่อมบรรจง. (ม.ป.ป). **กว่าจะมาเป็นค่ายสัจจร**. อัคราณา.
- Dimock, H.S. (1950). **Administration of the Modern Camp**. (3rd ed.). New York : Association Press.
- Viola, M.A. and I.B. Crawford. (1961). **Camp Counseling**. Philadelphia : W.B. Saunders Company.

การชนวง

ตัวอย่าง

ตารางกิจกรรมค่ายพักแรม

วันพุธที่ 24 มีนาคม 2553

08.30 น.	รถออกเดินทางจากมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง
12.00-13.00 น.	แวะรับประทานอาหารกลางวันที่วัดหลวงพ่อดโต
13.00-14.00 น.	กิจกรรมที่ 1 ไหว้พระทำบุญที่วัดหลวงพ่อดโต
14.00-15.00 น.	ถึงค่ายสุทธีสิริโสภณ (เปิดค่ายพักแรม)
15.00-16.00 น.	นันทนาการ
16.00-18.00 น.	กิจกรรมที่ 2 เล่นน้ำสบาย ๆ ป่ายวันแรก
18.00-19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00-20.00 น.	กิจกรรมที่ 3 บายศรีสู่ขวัญ
20.00 น.	นอนพักผ่อน

วันพฤหัสบดีที่ 25 มีนาคม 2553

06.00-08.00 น.	กิจกรรมที่ 4 เดินทางไกลไปฝึกนิก
08.00-09.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
09.00-12.00 น.	กิจกรรมที่ 5 ศิลปะกับการพจญภัย
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-16.00 น.	กิจกรรมที่ 6 กีฬากับเกม (นันทนาการ)
16.00-18.00 น.	เล่นน้ำอิสระ
18.00-20.30 น.	กิจกรรมที่ 7 คาวบอยไนท์
20.30 น.	นอนพักผ่อน

วันศุกร์ที่ 26 มิถุนายน 2553

06.00-07.00 น.	กิจกรรมที่ 8 ปลุกป่า 99 ต้น
07.00-08.00 น.	เก็บสัมภาระ/อาบน้ำ/เชิญธงชาติ
08.00-09.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
09.00-10.30 น.	กิจกรรมที่ 9 ทำของที่ระลึก
10.30-11.00 น.	ปิดค่ายพักแรม
11.00-12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวันที่น้ำตกมวกเหล็ก
12.00-13.00 น.	กิจกรรมที่ 10 ชมสวนรุกขชาติ ถ่ายภาพที่ระลึก ณ น้ำตกมวกเหล็ก
13.00-16.30 น.	เดินทางกลับมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

ตัวอย่าง แบบบันทึกกิจกรรมพิเศษ

กลุ่ม.....

วันที่.....

ประเภท/ลักษณะของกิจกรรม.....

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม 1. 2.
3. 4.

วัตถุประสงค์ในการจัด.....

.....

.....

การเตรียมอุปกรณ์.....

.....

.....

ขั้นตอน/วิธีในการดำเนินกิจกรรม.....

.....

.....

ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม ตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

วิธีที่ใช้ในการประเมินเด็ก.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกตกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่น ๆ.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ครูประจำชั้น

ตารางสรุปการมอบหมายงาน

กิจกรรม.....ห้อง/กลุ่มงาน.....

รายละเอียดการแบ่งงาน	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
<u>การดูแลนักเรียน</u>		
กลุ่มที่ 1		
กลุ่มที่ 2		
กลุ่มที่ 3		
กลุ่มที่ 4		
กลุ่มที่ 5		
กลุ่มที่ 6		
กลุ่มที่ 7		
กลุ่มที่ 8		
กลุ่มที่ 9		
<u>ประสานงานติดต่อรถ</u>		
<u>จัดเตรียมอาหาร/ของว่าง/ภาชนะถ้วยชาม</u>		
<u>เขียนมาตรการ/ออกจดหมาย</u>		
<u>จัดเตรียมป้ายชื่อ/แนะนำกิจกรรมก่อนเดินทาง</u>		
<u>ผู้รับผิดชอบบนรถขณะเดินทางคันที่ 1</u>		
<u>ผู้รับผิดชอบบนรถขณะเดินทางคันที่ 2</u>		
<u>รายชื่อเด็กที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรม</u>		

ผู้อนุมัติ

1. 2.

(.....) (.....)

วันที่..... วันที่.....

ตัวอย่าง

แบบประเมินผล

แบบประเมินค่ายทวิสัญจรกับเด็กพิเศษ

ณ ค่ายสุทธสิริโสภา ต.หมู่สี่ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ระหว่างวันที่ 24-26 มีนาคม 2553

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 ตำแหน่ง ☐ ครู ☐ ผู้ปกครอง/พี่เลี้ยง ☐ อาสาสมัคร/ผู้สังเกตการณ์

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการค่าย

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	หมายเหตุ
1. สถานที่พัก					
2. อาหาร - รสชาติอาหาร					
- อาหารมีปริมาณเพียงพอ					
3. อาหารว่าง - มื้อทั่วไป					
- มื้อก่อนนอน					
4. ระยะเวลาในการทำกิจกรรม					
5. การเตรียมงานของ STAFF					
6. การทำงานของ STAFF					
7. ห้องน้ำ/ห้องสุขา มีจำนวนเพียงพอ					

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	หมายเหตุ
8. กิจกรรม					
8.1 กิจกรรมไหว้พระทำบุญ ที่วัดหลวงพ่โต					
8.2 กิจกรรมเล่นน้ำสบาย ๆ บ่ายวันแรก					
8.3 กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ					
8.4 กิจกรรมเดินทางไกล/ปิกนิก					
9. กิจกรรมศิลปะกับดนตรี					
9.1 ฐานศิลปะงานปูนสูงต่ำ					
- การทำงานของ STAFF					
9.2 ฐานด้ายมหัศจรรย์					
- การทำงานของ STAFF					
9.3 ฐานดนตรี ดีเกราะเคาะกะลา					
- การทำงานของ STAFF					
9.4 ฐานดนตรี เขย่าจิ้งหะ					
- การทำงานของ STAFF					
10. กิจกรรมฐานพญากัย					
10.1 กิจกรรมฐานครูตั้ง					
- การทำงานของ STAFF					
10.2 กิจกรรมฐานครูนพ					
- การทำงานของ STAFF					
10.3 กิจกรรมฐานครูยักษ์					
- การทำงานของ STAFF					

รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	หมายเหตุ
10.4 กิจกรรมฐานครูวี					
- การทำงานของ STAFF					
10.5 กิจกรรมฐานครูเอ้					
- การทำงานของ STAFF					
11. กิจกรรมเกมกับกีฬา					
12. กิจกรรมควาบอยไนท์					
13. กิจกรรมปลูกป่า 99 ต้น					
14. กิจกรรมทำของที่ระลึก					
15. กิจกรรมชมสวนรุกขชาติ ถ่ายภาพที่ระลึก ณ น้ำตกมวกเหล็ก					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูล

คณะผู้ประเมิน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

นายสมบัติ คุรุพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

นายพัฒนาชาติ กฤติบวร

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

นายสมประสงค์ ไชมพัสตร์

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

นายอภิรักษ์ มกรเสน

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ

นางรุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง

หัวหน้ากลุ่มนันทนาการเด็กและเยาวชน

นางอุทัยวรรณ นพรัตน์

หัวหน้ากลุ่มนันทนาการชุมชน

นางสาวทศพร เทียนศิริ

หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป

สถาบันมูลนิธิแสงสว่าง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรมล ชยุตสาหกิจ

เลขาธิการมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

นางจินตหรา เตชะทักษิณพันธุ์

รักษาการผู้อำนวยการมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

นายสมชาย พรภาพงาม

รองผู้อำนวยการมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

เรียบเรียง

ดร.กิตติพงษ์ โพธิ์มู

นักพัฒนาการกีฬาชำนาญการพิเศษ

นางอำไพ สวัสดิ์พงษ์

นักพัฒนาการกีฬาชำนาญการ

นายเอกนิพัทธ์ กล่อมบรรจง

ผู้ประสานงานโครงการฝึกอาชีพ 5 หมวดยาน

มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

บรรณาธิการ

นางสาวพริณณ์ สุขเกษม

นักพัฒนาการกีฬาชำนาญการ

นางสาวปาริย์ บุตรกนิรี

นักพัฒนาการกีฬาชำนาญการ

นางธณัฐดา กล่อมบรรจง

ครูมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

สถานที่ติดต่อ

กลุ่มนันทนาการเด็กและเยาวชน

สำนักส่งเสริมและพัฒนา นันทนาการ

สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

โทรศัพท์/โทรสาร 0 2214 1509

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
โทร. 0-2561-4567 โทรสาร 0-2579-5101
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2552

